

Nr. : 1749671/01

Aan : HBVD,

Van :

Betreft : 'kort overzicht achtergrond en structuur UNMOVIC

Achtergrond

Op 17 december 1999 nam de veiligheidsraad van de VN resolutie 1284 (1999) aan, waarin de oprichting van de United Nations Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC) werd geregeld. Dit nieuwe inspectieorgaan, gezeteld in New York, moest de stopgezette inspecties in Irak voortzetten, om er voor te zorgen dat alle Irakese voorraden van WMD (Weapons of Mass Destruction) en ballistische raketten zouden worden vernietigd. Specifiek betekent dit dat UNMOVIC de verantwoordelijkheden (van UNSCOM) overgenomen heeft met betrekking tot de controle op Irakese uitvoering van al haar verplichtingen van paragrafen 8, 9, en 10 van VN resolutie 687 (1991). Als voorwaarde voor het opheffen van alle sancties richting Irak wordt samenwerking met UNMOVIC "in all respects" gesteld. Tot nu toe ontbreekt het aan enige samenwerking aan de kant van Irak.

Structuur UNMOVIC

Direct verantwoordelijk aan de veiligheidsraad voor de activiteiten van UNMOVIC en de uitvoering van haar mandaat is de Executive Chairman (Mr. Hans Blix). Een "College of Commissioners" toetst het inspectiebeleid, houdt de implementatie van het mandaat van UNMOVIC in de gaten en brengt hierover advies uit. Dit college is aangewezen door de Secretaris-Generaal van de VN. De Executive Chairman wordt ondersteund door de Office of the Executive Chairman. UNMOVIC bestaat verder uit vier functionele divisies, de Division of Planning and Operations, de Division of Analysis and Assessment, de Division of Technical Support and Training, en de Division of Information.

Division of Information

De Division of Information is het verzamelpunt voor alle informatie die UNMOVIC moet ondersteunen in haar "monitoring" en "verification" activiteiten. Hieronder valt een export/import joint unit die zich bezig houdt met toezicht op leveranties van dual-use goederen aan Irak, een "imagery" unit die beeldmateriaal verkregen uit inspecties en andere bronnen (inclusief van overheden) verzamelt en analyseert, een data-processing en archief unit, en tenslotte een Office for Outside Information

In overeenstemming met paragraaf 10 van resolutie 1284 (1999), waarin landen worden gevraagd volledig met UNMOVIC en IAEA mee te werken in het uitvoeren van haar mandaat, kunnen overheden informatie w.o. inlichtingeninformatie aanleveren. Naast de Executive Chairman is de Office for Outside Information het enige verzamelpunt waar deze inlichtingeninformatie binnenkomt. Deze informatiestroom loopt alleen van de verschillende overheden naar UNMOVIC (-en niet terug), en de geleverde informatie heeft alleen betrekking op het uitvoeren van het mandaat van UNMOVIC.

Nederlands standpunt

Nederland ondersteunt de doelstellingen van UNMOVIC en de betreffende resoluties van de veiligheidsraad (687 en 1284) volledig. Waar mogelijk zal UNMOVIC worden ondersteund met informatie en expertise (mogelijk in de vorm van inspecteurs).

BVD-benadering

De BVD streeft ernaar UNMOVIC, al dan niet via het ministerie van Buitenlandse Zaken, te ondersteunen met relevante informatie over de Irakese programma's voor WMD en/of ballistische raketten. Echter, de BVD is verplicht om de identiteit van bronnen te beschermen. Dit betekent dat informatie die mogelijk herleidbaar is naar de bron, niet met UNMOVIC kan worden gedeeld. Daarnaast houdt de BVD rekening met het multilaterale karakter van UNMOVIC. De kans op compromittering van informatie is daarmee aanwezig.

International

The New York Times
ON THE WEB

Home	Site Index	Site Search	Topics	Services	Mail Us
------	------------	-------------	--------	----------	---------

[Home](#) |
 [Site Index](#) |
 [Site Search](#) |
 [Topics](#) |
 [Services](#) |
 [Mail Us](#)

April 7, 2000

U.N. Gets a New Proposal for Iraq Arms Inspections

Related Articles

- [Security Council Votes to Let Iraq Buy Oil Gear \(April 1, 2000\)](#)
- [Annan Exhorts U.N. Council on 'Oil for Food' for Iraqis \(March 25, 2000\)](#)
- [17 Arms Experts Are Named for U.N. Panel on Disarming Iraq \(March 9, 2000\)](#)
- [New Arms Chief Will Hold Iraq to Inspections \(March 2, 2000\)](#)

By BARBARA CROSSETTE

UNITED NATIONS, April 6 -- The blueprint for a new, tightly structured arms inspection agency for Iraq was sent to the Security Council today, moving the chief inspector, Hans Blix, closer to the moment of truth with President Saddam Hussein.

Once the plan has been approved by the council, possibly next week, the next step will be a visit to Iraq to re-establish an inspection center in Baghdad. The new team will begin drawing up a list of questions Iraq must answer before sanctions that have been in place for nearly a decade can be suspended and finally lifted.

So far Iraq has sent the United Nations mixed, though largely negative, signals about its intentions toward the new panel, called the United Nations Monitoring, Verification and Inspection Commission.

The plan circulated today takes account of the uncertainty, saying that "it may be neither practical nor prudent to move to immediate full recruitment." A two-step hiring timetable was suggested, with only a core of staff members to be appointed initially.

In his blueprint for the commission, Dr. Blix, a former Swedish foreign minister and director general of the International Atomic Energy Agency, appears to have assuaged some of the concerns of arms control experts. Many had expected the panel, known by its acronym, Unmovic, to be substantially weaker than its predecessor, the United Nations Special Commission, known as Unscm.

[Move watch](#)

[Loose Diarr](#)

[Write Instrum](#)
[Free gift](#)
[Click Gi](#)

Dr. Blix left the door open to former inspectors who want to reapply -- although except in certain circumstances they will have to work for the United Nations, not their national governments as in the past.

"Previous work will have given them valuable experience and knowledge that could usefully be passed on to new Unmovic staff who come on board," Dr. Blix wrote in his plan. "A combination of renewal and continuity would minimize the loss of momentum and knowledge which has inevitably occurred through the long absence of inspection and monitoring."

There have been no arms inspections in Iraq since December 1998, when inspectors were withdrawn just ahead of American and British bombing.

Since then the Iraqis have permitted only a routine visit from the International Atomic Energy Agency for monitoring equipment under the 1968 Nuclear Nonproliferation Treaty, an issue not related to the inspections imposed on Iraq in 1991 after the Persian Gulf war.

Until Iraq meets the requirements to destroy all prohibited nuclear, biological and chemical arms as well as long-range missiles, sanctions imposed after its invasion of Kuwait in August 1990 will not be lifted.

In his organizational plan, Dr. Blix made clear that he would deal directly with the Security Council, and would also preside over the international "college of commissioners" to be set up to advise him. There had been fears among disarmament experts that governments would use the college to exert pressure on the inspection system, and they may still try. But the blueprint does not give them much latitude.

Nor does it give the United Nations Secretariat a prominent role.

The commission, Dr. Blix emphasized, retains all of Unsc's powers to designate inspection sites, conduct interviews, take samples and photographs, and use aerial surveillance.

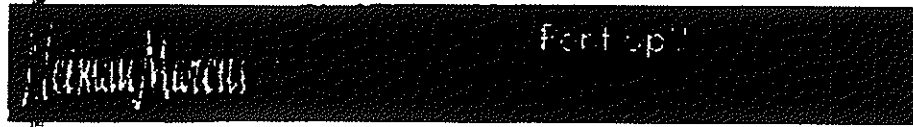
Dr. Blix proposed four operational divisions that at least on paper appear well insulated from political pressures -- planning and operations, analysis and assessment, information (archiving) and technical support and training.

Planning and operations will oversee the monitoring center in Baghdad, which will be responsible for operating both a long-term monitoring program and organizing short-term inspection visits. In the past, some visiting inspectors were viewed as unsupervised loose cannons, increasing tensions with Iraq.

All inspectors and monitors will now get "cultural" training, according to the plan, which says, "The cultural programs will stress

the importance of understanding national sensitivities and the proper handling of adversarial situations."

Ask questions, give answers and tell other readers what you know.
Join [Abuzz](#), a new knowledge network from The New York Times.

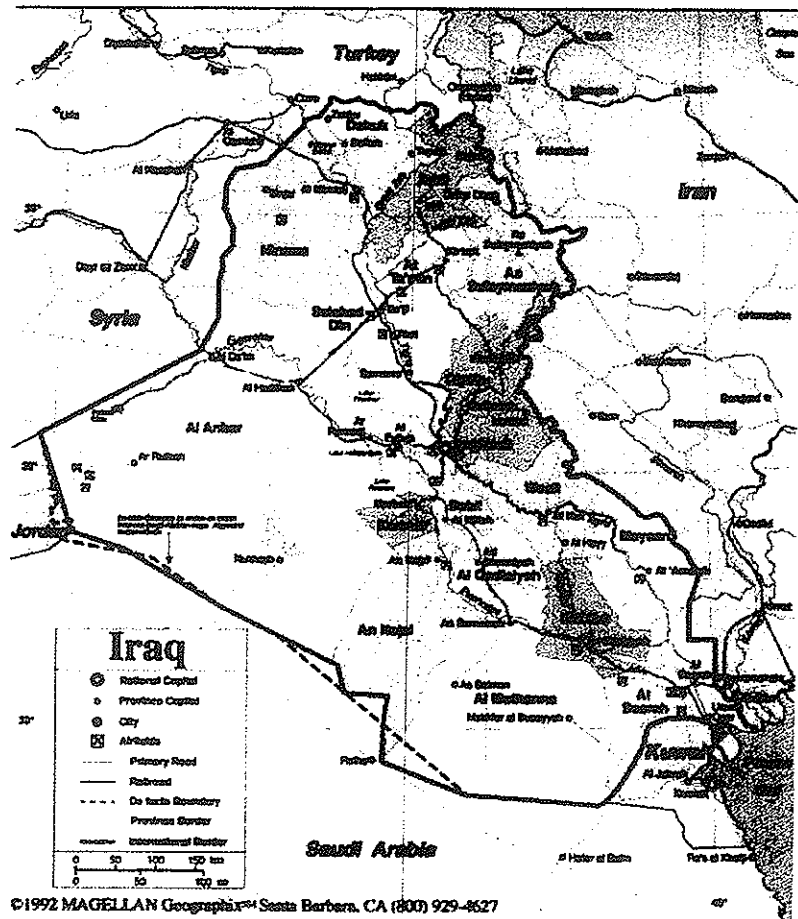
[Home](#) | [Site Index](#) | [Site Search](#) | [Forums](#) | [Archives](#) | [Marketplace](#)

[Quick News](#) | [Page One Plus](#) | [International](#) | [National/N.Y.](#) | [Business](#) | [Technology](#) |
[Science](#) | [Sports](#) | [Weather](#) | [Editorial](#) | [Op-Ed](#) | [Arts](#) | [Automobiles](#) | [Books](#) | [Diversions](#)
| [Job Market](#) | [Real Estate](#) | [Travel](#)

[Help/Feedback](#) | [Classifieds](#) | [Services](#) | [New York Today](#)

[Copyright 2000 The New York Times Company](#)

WMD programs in Iraq

The information in this document is meant for intelligence use and may be used for this purpose only. The information may not be passed outside your service without prior consent of the BVD. The BVD reserves the right to inquire as to how the information has been used.

Basic data Iraq

Official name:	Republic of Iraq (Al Jumhuriyah al Iraqiyah)
Independent since:	1932
Republic since:	1958
Surface area:	437,393 sq. km
Capital:	Baghdad
Main towns:	Baghdad, Nineveh, Basra, Babylon
Neighbouring countries:	Iran, Saudi Arabia, Syria, Turkey, Kuwait, Jordan
Population:	22.6 million
Age:	0-14 years: 42% 15-64 years: 55% > 64 years: 3%
Ethnical background:	Arab: 75-80% Kurdish: 15-20% other: 5
Religion:	Muslim: 97% (12-15% Sunni, 50-65% Shia) other: 3%
Workforce:	6 m (52% is working for the government)
Exports in 2000:	20,600 m US\$
Main export partners:	US, Italy, France, Spain, Japan
Imports in 2000:	11,200 m US\$
Main import partners:	France, Australia, China, Russia, Germany
President and Prime Minister:	Saddam Hussein
Vice-President:	Taha Yassin Ramadan
Minister of Foreign Affairs:	Naji Sabri
Minister of Defence:	General Sultan Hashim Ahmed
Minister of Military Affairs:	General Abdel-Jabbar Khalil Shanshal

WMD programs in Iraq

2.1 General

Most of the intelligence services in the world have no doubts about the fact that Iraq is rebuilding its WMD and missile infrastructure. WMD contribute to Iraq's aim to become one of the most powerful states in the Middle East.

Before 1998, the year of the expulsion of the UNSCOM observers, a lot of sites and materials were destroyed but the knowledge and scientists remained. This has enabled Iraq soon to start new WMD-programs.

The MIC, Military Industrial Committee, is one of the most important institutes in Iraq with regard to the development of WMD. Approximately 60 sites fall under the responsibility of the MIC. The headoffice is situated opposite the Rashid Hotel, in the street that leads to the Presidential Castle, also known as Main Castle Saddam Hussein. The building has 11 floors and approximately 1,500 people are working for this institution. The office of the General Manager of the MIC is situated on the third floor.

The Security Service of the MIC is situated next to the headoffice. The building has 12 floors, 3 of which are underground. According to our source, a prison with very small cells was situated in the cellar of the building. Prisoners are tortured frequently.

The test area of the MIC for chemical weapons is situated near Al Musayyib, 70 km south of Baghdad. This area has a surface of 30 by 35 kilometres. Chemical bombs were tested on sheep in the past. From a source whose reliability has not been established we received information that biological weapons were tested on prisoners. The test location was a building in the town of Jorf al-Sakr, in the region of Najaf.

2.2 Procurement of raw materials

Due to the sanctions against Iraq, the country is officially not allowed to buy other goods than food, medicine and education materials (Oil for Food Program). For the WMD-programs Iraq depends on foreign countries because the country does not have enough knowledge and materials to develop WMD fully independently. It is common knowledge that Iraq is evading the sanctions by third party constructions. A lot of materials and knowledge have been acquired from companies in Azerbaijan, Cyprus, Romania, Russia, Turkey, Ukraine, the United Arab Emirates and Yugoslavia.

Jordan is one of the most important transit countries. A lot of Iraqi procurement companies are situated in Jordan. Amman and Aqaba are important transit cities.

In February 2001 Iraq expanded its diplomatic activities in Russia by stationing a military officer. This might be an indication that the Iraqi procurement activities in Russia will increase.

Also Syria becomes increasingly involved in procurement activities. Iraq smuggles oil to Syria through a pipeline that can carry 150.000 barrels a day, and by means of a recently reopened railway line. On the 13th of August 2001 Iraq and Syria signed several (free trade) agreements (Jordan has similar agreements with Iraq). Syria and Iraq will also set up 7 companies in the heavy industry, pharmaceutical industry, transport, telecommunication, health sector and trade. The agreements will facilitate the transit of goods to Iraq.

2.3 Trade relations with the Netherlands

For some time now Iraq has regarded the Netherlands as a restricted country. This means that the Iraqi government does not want to conclude trade contracts with Dutch companies. Since spring 2001 it has become more difficult for Dutch businessmen to get visas. Despite these restrictions, there are still several Dutch companies which are doing business with Iraq (Oil for Food Program).

2.4 Level of knowledge

The general level of knowledge in Iraq is high. It happens frequently that high-educated students are following post-doc or specialised courses abroad. A lot of Iraqi scientists are working for WMD-programs. Due to the embargo and the pressure from the authorities, employees are forced to be inventive. A lot of materials are bought via difficult constructions in order to evade international inspections. If scientists lack certain knowledge, they will seek information abroad. In the past Iraq used Iraqi students and businessmen to collect information from libraries, bookshops and companies.

2.5 Ballistic missiles

Iraq produces missiles that can reach its neighbouring countries; the al-Samoud and Ababil-100. The al-Samoud has a range of 150 km and is driven by liquid propellant. The Ababil-100 is an Iraqi artillery missile based on a Yugoslav design and has a range of 100 km.

The BVD has also indications that Iraq is using the Russian missile Luna M (=Frog 7) and the Ababil 50 for their chemical weapons program. The Luna has a range of 70 km, a 550-kg warhead and an impact area of approximately 2.8-km long by 1.8-km wide. The Ababil 50 has a range of 50 km.

There are suspicions that Iraq is redeveloping long-distance missiles.

2.6 Nuclear weapons

Nuclear specialists predict that Iraq will have the disposal of modern nuclear weapons in 3 to 5 years. The IAEC (Iraqi Atomic Energy Committee) and the Iraqi Institute for Nuclear Energy are two important organisations with regard to the Iraqi nuclear weapons program. Both institutes are situated in al-Tuwayatha, a suburb of Baghdad. The development of nuclear weapons takes place in secret departments within these organisations.

The factory that develops the ignitions for nuclear weapons is situated in al-Atheer, next to the al-Muatasim factory, which was destroyed during the Gulfwar. From one of our sources we received information that the diagrams and designs for the ignitions came from the Ukraine and that RDX, Pentnit, APC and Aluminium powder were used for the ignition of nuclear weapons.

JAARVERSLAG BVD 2001

Inhoudsopgave

5. Ongewenste bemoeienis van vreemde mogendheden	36
5.1. Irak.....	36
6. Internationale rechtsorde	44
6.1. Proliferatie van massavernietigingswapens en ongewenste handel in	44
conventionele wapens.....	44

5. Ongewenste bemoeienis van vreemde mogendheden

Verschillende landen trachten, met verschillende oogmerken, op heimelijke wijze in Nederland invloed uit te oefenen of informatie te verkrijgen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de activiteiten van Irak, Iran, China en Rusland.

5.1. Irak

De Iraakse inlichtingendienst, Mukhabarat, heeft als belangrijkste taak het Iraakse verzet in het buitenland tegen het regime van Saddam Hoesein te bestrijden. Om die reden geniet ook de Iraakse gemeenschap in Nederland de belangstelling van de Mukhabarat. Vanwege de penibele politieke en economische situatie in hun vaderland is er nog altijd sprake van een aanzienlijke vluchtelingenstroom van Irakezen naar Nederland. De rijke schakering van de Iraakse gemeenschap biedt de Mukhabarat mogelijkheden om, al dan niet daartoe gedwongen, mensen te rekruteren om informatie te vergaren over het Iraakse verzet in Europa. De Mukhabarat zet hiertoe reizende medewerkers in. Handelsdelegaties bieden daarvoor een goede dekmantel.

De aanslagen in de Verenigde Staten waren aanleiding voor de BVD de aandacht voor de Iraakse gemeenschap in Nederland te verbreden en te verdiepen. Enerzijds vanwege mogelijke reacties op het Amerikaanse optreden met implicaties voor de veiligheidssituatie in Nederland. Anderzijds vanwege de vrees voor intensivering van de tegen de Iraakse gemeenschap gerichte activiteiten van de Mukhabarat.

6. Internationale rechtsorde

De bijdrage van de BVD aan de bescherming van de internationale rechtsorde bestaat uit verschillende elementen. De BVD werkt mee aan het internationaal streven om proliferatie van massavernietigingswapens en ongewenste handel in conventionele wapens tegen te gaan. Daarnaast speelt de BVD een rol bij de beveiliging van de internationale organisaties die in Nederland zijn vertegenwoordigd.

6.1. Proliferatie van massavernietigingswapens en ongewenste handel in conventionele wapens

Nederland voert een actief beleid om de verspreiding van massavernietigingswapens (MVW) tegen te gaan en te voorkomen dat vanaf of via Nederlands grondgebied conventionele wapens worden verhandeld naar spanningsgebieden of staten waartegen internationale wapenembargo's zijn afgekondigd. Het beleid beoogt de belangen van de internationale rechtsorde en de staatsveiligheid te waarborgen. Om die reden is Nederland toegetreden tot diverse ontwapenings- en non-proliferatieverdragen, en neemt het deel aan de bestaande exportcontroleregimes.

Ter uitvoering van dit beleid heeft de Nederlandse regering een aantal wettelijke middelen tot haar beschikking. De In- en uitvoerwet vormt de wettelijke basis voor de controle op uitvoer van strategische goederen (dat zijn zowel militaire goederen als goederen die ook voor militaire doeleinden kunnen worden gebruikt, de zogenaamde dual use goederen). Deze wet is begin 2001 aangescherpt op het punt van de doorvoer van militaire goederen via Nederlands grondgebied. De wetgeving is een voortzetting van hetgeen in Europees verband is afgesproken onder het gezamenlijke exportcontrolebeleid van dual use goederen (Verordening (EG) nr. 1334/2000). Daarin is ook een bepaling opgenomen die de controle op de niet-tastbare overdracht van technologie en programmatuur (*intangible technology transfer*) regelt.

De BVD ondersteunt het Nederlandse non-proliferatie- en exportbeleid door het geven van adviezen aan de verantwoordelijke ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken. Een belangrijke taak hierbij is het onderkennen van heimelijke pogingen van vreemde mogendheden om in of via Nederland materiaal of kennis te verwerven ten behoeve van hun massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's. Daarnaast heeft de BVD een taak bij het verstrekken van informatie over de eventuele Nederlandse betrokkenheid bij illegale of politiek ongewenste handel in conventionele wapens in de richting van conflictgebieden.

6.1.1. Massavernietigingswapens – statelijke en niet-statale actoren

Het streven van verschillende landen om chemische, biologische en nucleaire wapens alsook ballistische raketten in hun bezit te krijgen dan wel zelf te produceren vormt een bedreiging voor de internationale veiligheid. Het gaat hierbij om landen als Iran, Irak, Libië, Syrië, India en Pakistan. Deze landen blijven deels afhankelijk van aankopen in het buitenland. In dit kader bestaan er contacten tussen deze landen en personen en organisaties uit China, Rusland en Noord-Korea. Naast steun uit deze landen zijn de risicolanden voor de vervaardiging van MVW ook aangewezen op verwerving in geïndustrialiseerde landen. Omdat het hier meestal zaken betreft die onder internationale exportcontrolemaatregelen vallen, is de laatste jaren een trend waar te nemen dat risicolanden in meerdere mate samenwerken en de aanwezige kennis en technologie onderling uitwisselen; de zogenaamde secundaire proliferatie. Een voorbeeld hiervan is de voortgaande samenwerking tussen Iran en Syrië.

Nr. 1947983/01

Verslag teamvergadering

8 januari 2002

BIJLAGEN

Irak nieuws update voor week 2 (tm 8-01 ochtend bijgewerkt)

Onderwerpen/categorieën**UNMOVIC/VN**

- UNMOVIC zal een tweede kantoor in Irak openen om het inspectieregime uit te voeren. Naast het hoofdkantoor in Bagdad wordt een faciliteit ingericht in Mosul, in Koerdisch N-Irak om te inspecteren sites in dit gebied te bestrijken.

- De gezant van de Verenigde Naties belast met vermiste burgers en goederen reist later deze maand naar Irak. Dat maakte een woordvoester van de VN maandag in New York bekend. Bagdad nodigde Yuli Vorontsov vorige maand uit voor een bezoek nadat het eerder steeds had geweigerd de gezant te ontvangen. De Rus moet het lot ophelderen van personen en goederen die verdwenen na de inval van Irak in Koeweit in augustus 1990. Vorontsov vertrekt 17 januari naar de Iraakse hoofdstad en overlegt 18 en 19 januari met Iraakse functionarissen. Daarna reist hij door naar Koeweit. (ANP)
- De VN-wapeninspecteurs hebben in Irak dinsdag voor het eerst de helikopter gepakt. De Arabische tv-zender al-Jazeera liet zien hoe drie VN-helikopters opstegen vanaf een militair vliegveld bij Bagdad. Twee helikopters van de Iraakse nationale bewakingsdienst begeleidden het konvooi (ANP).
- De leider van de wapeninspecteurs van de Verenigde Naties, Hans Blix, zal de Veiligheidsraad donderdag melden dat tot nu toe geen illegale wapenprogramma's in Irak zijn gevonden. Dat heeft de Duitse krant Tageszeitung dinsdag gemeld. Blix zal ook zeggen dat Bagdad geen bevredigende antwoorden heeft gegeven op vragen van de VN over de wapendeclaratie die Irak vorige maand heeft ingeleverd. De krant haalt een anonieme bron bij de VN in New York aan. (ANP)

politiek/militaire ontwikkelingen positie Verenigde Staten

- De woorden en daden uit Bagdad zijn „ontmoedigend" voor hen die Irak vreedzaam willen zien ontwapenen. Dat zei de Amerikaanse president Bush maandag in een reactie op de Iraakse leider Saddam Hussein die eerder die dag verklaarde klaar te zijn voor een oorlog (ANP).
- Volgens The New York Times van maandag heeft Washington overigens al vergevorderde plannen gereed voor de toekomst van Irak, nadat Saddam Hussein er is verdreven. De ideeën gaan uit van een verblijf van ongeveer anderhalf jaar van Amerikaanse 'vredestroepen' in het land en van een snelle overname van de olieindustrie om zo de wederopbouw van het land te kunnen bekostigen. Hoge Iraakse functionarissen kunnen zich volgens de plannen opmaken voor berechting door militaire tribunalen. Het landbestuur moet volgens het Witte Huis na het vertrek van Saddam voorlopig in handen komen van niet-militairen, bijvoorbeeld VN-functionarissen. Plannen om nog voor een oorlog een tijdelijk Iraaks bestuur samen te stellen zijn van tafel (ANP).
- De Amerikaanse strijdkrachten werken met hoge snelheid aan de samenstelling van een troepenmacht voor een eventuele invasie van Irak. Volgens The Washington Post van maandag zullen mogelijk meer dan 100.000 mensen worden ingezet. De krant rept van drie of vier landmachtdivisies, een luchtlandingsdivisie, een marinedivisie en een groot aantal elitetroepen. De precieze samenstelling van de invasiemacht zal binnenkort definitief worden bepaald. (ANP)

politiek/militaire ontwikkelingen positie Verenigd Koninkrijk

- De Britse minister van Buitenlandse Zaken Jack Straw zei maandag in Londen dat de kans op een oorlog tegen Irak iets is afgenomen. Hij beklemtoonde dat een oorlog niet onvermijdelijk is. Twee Britse dagbladen hadden zaterdag een anonieme bewindsman opgevoerd die berekende dat de kans op oorlog was afgenomen van 60 procent voor kerst tot 40 procent op zaterdag. Straw noemde die berekening „redelijk precies" (ANP).

politiek/militaire ontwikkelingen positie Irak

- Saddam heeft op 7-01 zijn minister van Olie Amer Rasheed met pensioen gestuurd en vervangen door Samir Abdulaziz al Najm, lid van de nationale Commandoraad van de Ba'th en voorm. diplomaat in Egypte en Rusland. Vervanging is bekend gemaakt door (Uday's) tv-station 'Jeugd' (Shabat). Rasheed was sinds 1995 in deze functie.

- VS zou volgens Jane's van Iraakse informant info hebben vernomen dat Saddam een tweetal nucleaire/chemische wapenexperts verbergt in één van zijn paleizen om te voorkomen dat UNMOVIC ze kan interviewen.

politiek/militaire ontwikkelingen Arabische wereld/regio Irak

- De Saudi's steunen een oorlog tegen Irak niet zonder bewijzen van de VN dat Irak over WMD beschikt, de volgens de Saudische min. van Buza

- De Turkse min van Buza heeft gesteld dat Turkije historische gebiedsaanspraken daterend uit de Ottomaanse periode van Turkije op Noord-Irak (regio Mosul en Kirkuk) zal onderzoeken. Als men zulke rechten 'ontdekt' zal Turkije die naar voren brengen bij haar bondgenoten als een cinnflict over Irak dreigt. Dit heeft tot woedende reacties geleid van Arabische diplomaten in Ankara

- Verder heeft Turkije vlg Turkse krant maandag VS toestemming gegeven een team van 35 CIA'ers te laten opereren in N-Irak samen met Turkse inl.dienst. De VS wil een grotere groep inzetten maar Turkije lijkt dit voorlopig af te houden. Turkije eist verder dat de VS een overzicht geeft van de wapens die de VS aan de Iraakse Koerden geeft.

DREIGINGSANALYSE IRAK

(MAART 2002)

1. Inleiding

Tijdens de MT-vergadering op 19 februari jl. is aangekondigd dat naar aanleiding van de internationale ontwikkelingen met betrekking tot Irak een dreigingsanalyse opgesteld zal worden, waarin een inschatting wordt gemaakt van de mogelijkheid dat er op afzienbare termijn een gewapend conflict ontstaat tussen de Verenigde Staten en Irak en van de gevolgen die dit heeft voor de Nederlandse nationale veiligheid.

Hierbij treft u de gevraagde dreigingsanalyse aan. In paragraaf 2 wordt allereerst ingegaan op de ontwikkelingen in relatie tot Irak sinds de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september 2001. Vervolgens wordt in paragraaf 3 een beeld geschetst van de vermoedelijke ontwikkelingen gedurende de komende maanden. In paragraaf 4 worden drie scenario's uiteen gezet ten aanzien van een mogelijke militaire interventie. In paragraaf 5 wordt een overzicht gegeven van de te verwachten internationale reacties in geval van een militair conflict, in paragraaf 6 worden de te verwachten reacties in Nederland weergegeven. Tenslotte worden in paragraaf 7 de gevolgen voor de BVD uiteen gezet.

Deze dreigingsanalyse is gebaseerd op zowel open bronnen als operationele informatie.

2. Ontwikkelingen sinds 11 september 2001

2.1. *Het beleid van de regering-Bush*

Sinds de aanslagen op 11 september 2001 wordt Irak herhaaldelijk genoemd als doelwit in de Amerikaanse strijd tegen het terrorisme. Het dictatoriale regime van Saddam Hussein, dat zich blijft inspannen om massavernietigingswapens te produceren en zich verzet tegen iedere poging tot inspectie van zijn nucleaire en chemische faciliteiten, wordt door de Amerikaanse regering gezien als een grote bedreiging. Verschillende leden van de Republikeinse Partij, inclusief enkele leden van de regering-Bush, dringen al jaren aan op een Amerikaanse inspanning teneinde de omverwerping te bewerkstelligen van het regime in Bagdad. Recentelijk heeft ook de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell, die bekend staat om zijn gematigde, op internationaal overleg gerichte visie, laten weten dat zijn beleid jegens Irak is gericht op "regime change."

Een groot aantal recente uitspraken van vertegenwoordigers van de regering in Washington duidt op het voornemen de breed gedragen afkeer van het terrorisme te benutten als rechtvaardigingsgrond voor een militaire actie tegen het bewind van Saddam Hussein. Dat Bagdad geen steun verleent aan religieus geïnspireerd terrorisme is voor Washington niet voldoende grond om af te zien van maatregelen tegen Irak. Amerikaanse politici en

regeringswoordvoerders benadrukken telkens de onvoorspelbaarheid en de onbezonnenheid van het Iraakse bewind. De dreiging die uitgaat van de "schurkenstaat" Irak valt dan ook binnen de door hen gehanteerde definitie van "terrorisme" en "terreur". Zeer bewust impliceert de regering-Bush dat de assertieve buitenlandse politiek die Washington sinds 11 september voert zich niet zal beperken tot de strijd tegen islamitisch terrorisme, maar zich zal uitstrekken tot iedere geweldsdreiging jegens de belangen van de Verenigde Staten. Niet voor niets noemde president Bush Irak, Iran en Noord-Korea, staten die de vrije wereld zouden bedreigen met chemische, biologische of nucleaire wapens, in zijn State of the Union een "As van het Kwaad".

2.2. Irak en massavernietigingswapens

Derhalve is duidelijk dat de Verenigde Staten, anders dan in het verleden, niet meer uitsluitend afhankelijk zijn van het argument dat Irak de VN-resoluties m.b.t. tot de wapeninspecties niet naleeft. De aanslagen op 11 september hebben de VS een nieuw argument verschaft ter legitimatie van een militaire interventie: de (grensoverschrijdende) terroristische dreiging die uitgaat van het feit dat Irak over massavernietigingswapens beschikt.

Sinds het vertrek van de UNSCOM-inspecteurs in 1998 heeft de internationale gemeenschap geen goed zicht meer op de staat van de programma's voor massavernietigingswapens in Irak. In december 1999 is een nieuw inspectieregime door de Verenigde Naties opgezet (UNMOVIC), maar Irak heeft tot nu toe geen inspecties toegestaan.

2.3. Opstelling internationale gemeenschap

Anders dan tijdens de Golfoorlog in 1991 bestaat er internationaal geen consensus over de wenselijkheid van een interventie in Irak. De pogingen van de Verenigde Staten om Irak af te schilderen als een staat die het terrorisme steunt, stuiten op grote weerstand in de internationale gemeenschap. Verschillende Europese en Arabische bewindslieden hebben in de afgelopen weken publiekelijk afstand genomen van de assertieve politiek van de Verenigde Staten ten aanzien van het regime in Bagdad, die zij zagen als een uiting van een uitgesproken unilateralistische reflex binnen de regering-Bush.

De Verenigde Staten hechten aan deelname van tenminste één of enkele Europese landen aan een interventie, al was het alleen maar om een indruk van internationaal-rechtelijke legitimiteit

van hun optreden te doen postvatten. Waarschijnlijk kunnen de Verenigde Staten in ieder geval op de (onvoorwaardelijke?) steun van Groot-Brittannië rekenen.

Van de Europese landen hebben Spanje en Duitsland zich openlijk uitgesproken tegen een eigenmachtig optreden door de Verenigde Staten.

Verder hebben Rusland en China zich tegen een aanval op Irak uitgesproken.

De leiders van alle buurstaten van Irak voelen zich bedreigd door de onvoorspelbare en agressieve dictator in Bagdad, en zouden de val van Saddam Hussein daarom toejuichen. Toch zijn zij niet geneigd een Amerikaanse militaire interventie te steunen, om redenen die uiteenlopen van economische motieven (oliehandel, vluchtelingenstroom) tot de gevolgen van de eventuele val van Saddam Hussein voor de stabiliteit in de regio.

Een overhaaste militaire actie tegen Irak zou kunnen leiden tot een uiteenvallen van de internationale coalitie tegen het terrorisme. Veel méér dan haar voorganger geeft de huidige Amerikaanse regering echter de voorkeur aan een "unilateralistische" benadering van internationale problemen. In de internationale pers wordt dan ook gespeculeerd over een eenzijdige Amerikaanse beslissing op te treden tegen het regime in Bagdad. Een Amerikaans ingrijpen zonder enige internationale steun lijkt echter niet tot de mogelijkheden te behoren. Indien de Amerikanen beginnen met luchtaanvallen op Irak, dan zullen zij gebruik willen maken van hun militaire faciliteiten in Turkije, Saoedi-Arabië, Koeweit en Bahrein. Indien zij de luchtaanvallen uitvoeren vanaf vliegkampschepen in de Perzische Golf of de Arabische Zee, dan nog zullen de Amerikaanse vliegtuigen gebruik moeten maken van het luchtruim van de buurlanden van Irak.

De regimes van de Arabische staten moeten echter rekening houden met een zo fel anti-westerse publieke opinie, dat zij bij een onverhoedse aanval op Irak kunnen worden geconfronteerd met binnenlandse onrust. Veel Arabieren zien de westerse, vooral Amerikaanse, buitenlandse politiek als een samenzwering tegen de islam en de Arabische wereld. De Arabische media halen keer op keer de VN-sancties tegen Irak aan als voorbeeld van de westerse pogingen de ontwikkeling van een Arabisch en islamitisch land te dwarsbomen. Uit angst voor een hevige reactie van de eigen publieke opinie verzetten vrijwel alle buurlanden van Irak, inclusief Iraks aartsvijand Saoedi-Arabië, zich daarom vooralsnog tegen een Amerikaanse aanval op Irak.

2.4. De houding van het Iraakse regime

De Iraakse regering vertoont sinds 11 september een zekere mate van nervositeit naar aanleiding van de Amerikaanse politiek. Bagdad heeft een aantal militaire noodmaatregelen genomen als voorbereiding op een militaire aanval. Bovendien houdt Saddam Hussein er rekening mee dat hij wordt gedood bij een militaire actie tegen zijn regime, zo blijkt uit berichten van inlichtingendiensten. In dat kader heeft hij zijn zoon Uday opgedragen loyaal te zijn aan diens jongere broer Qusay, die hij heeft aangewezen als erfopvolger. De Iraakse buitenlandse politiek is er op gericht een militaire aanval te voorkomen. In dat kader stelt Bagdad alles in het werk de banden met de buurlanden aan te halen. De Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Sabri Al-Hadithi bracht in januari 2002 een succesvol bezoek aan de oude vijand Iran. Al eerder werden de banden met het rivaliserende Ba'ath-regime in Syrië hersteld. Vice-premier Tariq Aziz bezocht tezelfdertijd Rusland en China. Ook tracht Irak de internationale gemeenschap gunstig te stemmen door het toelaten van een VN-inspecteur van de mensenrechten, voor de eerste keer sinds Max van der Stoep in 1992 een vernietigend rapport uitbracht.

3. Agenda voor de komende maanden

3.1. Tijdpad

De vraag is niet zozeer *of* de Verenigde Staten Irak zullen aanvallen, maar *wanneer* en *hoe*. Een militaire interventie door de VS is echter niet op korte termijn te verwachten. De agenda voor de komende maanden ziet er globaal als volgt uit:

- Op 7 maart vindt een ontmoeting plaats tussen VN-secretaris-generaal Kofi Annan en de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Sabri Al-Hadithi. Het gesprek zal gaan over de toelating van wapeninspecties in Irak.
- Volgens Amerikaanse regeringsfunctionarissen komen in de derde week van maart ruim tweehonderd Iraakse ex-militairen onder auspiciën van de Amerikaanse regering op een militaire basis in Washington bijeen om te spreken over de omverwerping van het regime van de Iraakse leider Saddam Hussein. Hiervan moet vooral een signaalwerking uitgaan richting het Iraakse regime.
- Eind maart zal de Amerikaanse vice-president Dick Cheney elf landen in de Golfregio en het midden-oosten bezoeken. Aangenomen mag worden dat Cheney tijdens zijn reis zal trachten steun te verwerven van strategisch belangrijke landen in de regio voor een interventie in Irak.
- Naar verluid zal in april overleg plaats vinden tussen de Amerikaanse president Bush en de Britse premier Blair. Rond die tijd worden mogelijk documenten vrijgegeven die zouden aantonen dat Irak doorgaat met de ontwikkeling van massavernietigingswapens (waaronder zogenaamde 'vuile bommen').
- Vervolgens wordt in mei in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties opnieuw gesproken over de wapeninspecties in Irak en de daaraan verbonden sancties.

Op dit moment is de inschatting dat een aanval door de Verenigde Staten niet vóór mei 2002 zal plaatsvinden.

3.2. Wapeninspecties

Gelet op de reacties in de internationale gemeenschap volstaat een verwijzing naar de internationale strijd tegen het terrorisme niet als rechtvaardigingsgrond voor een militaire aanval op Irak. Van belangrijke betekenis in de aanloop naar alsmede in de legitimering van een interventie in Irak spelen dan ook de VN-wapeninspecties.

Op basis van de vermoedens over de ontwikkeling van massavernietigingswapens in Irak heeft de Amerikaanse regering het bewind van Saddam Hussein na 11 september een ultimatum gesteld. Bagdad dient opnieuw wapeninspecteurs toe te laten of het zal worden geconfronteerd met strafmaatregelen. De regering-Bush licht niet toe welke strafmaatregelen het zal treffen, maar de dreiging met militair geweld wordt bewust in stand gehouden. Gelet op de beperkte reikwijdte van economische sancties, waarvan de burgerbevolking het voornaamste slachtoffer is, kunnen de Verenigde Staten niet om een militair ingrijpen heen wanneer Saddam Hussein weigert wapeninspecteurs toe te laten. Een weigering medewerking te verlenen aan VN-wapeninspecties zal derhalve worden aangehaald als de belangrijkste reden voor een militair ingrijpen.

Geheel in lijn met de pragmatische koers die Saddam Hussein de afgelopen jaren heeft gevoerd en die gericht is op de handhaving van zijn regime, is het op dit moment zeer wel mogelijk dat Saddam Hussein zal besluiten toe te geven aan de verlangens van de Verenigde Naties. Hoewel hij zelfs in dat geval iedere mogelijkheid zal aangrijpen om daadwerkelijke

inspectie van zijn productiefaciliteiten door VN-vertegenwoordigers in Irak te verhinderen, en de Verenigde Staten dus over argumenten zullen blijven beschikken voor een militair ingrijpen, zou een dergelijke stap een aantasting vormen van de ideologische en juridische basis voor een aanval op Irak. Op zijn minst werkt een dergelijke stap vertragend ten aanzien van een eventueel militair ingrijpen.

4. Scenario's

Hoe een eventuele interventie door de VS eruit zal zien, is op dit moment nog onbekend. Wel wordt hierover in de media, door experts, ambtelijke relaties en operationele contacten van de dienst uitvoerig gespeculeerd. Globaal zijn er drie opties:

4.1. Grootschalige interventie

Een grootschalige interventie zal niet worden gebruikt om Irak te dwingen wapeninspecteurs toe te laten, maar gericht zijn op het ten val brengen van het regime van Saddam Hussein. Naar verwachting zal alleen een dergelijke grootschalige interventie, gericht op het ten val brengen van Saddam Hussein, op steun van de Iraakse bevolking kunnen rekenen. Een dergelijke interventie lijkt ook de meeste kans van slagen te hebben.

De herinneringen aan 1991, toen de Verenigde Staten hun opmars richting Bagdad staakten en de Shi'ieten en Koerden in Irak, die in afwachting van de komst van de Amerikanen reeds in opstand waren gekomen, door het Iraakse leger massaal werden verslagen, liggen bij veel Irakezen nog vers in het geheugen.

Met de thans in de Golfregio aanwezige militaire capaciteit zijn de Verenigde Staten op dit moment niet in staat een grootschalige campagne tegen Irak uit te voeren, zo is de inschatting van militaire experts. Er zijn wel reeds signalen die erop wijzen dat de Verenigde Staten hun activiteiten in de Golfregio aan het intensiveren zijn.

Van grootschalige troepenbewegingen richting de Golfregio is op dit moment nog geen sprake.

Inzet van grondtroepen kan alleen worden gepleegd vanaf het grondgebied van de Golfstaten. Politieke complicaties van uiteenlopende aard verhinderen de inzet van Amerikaanse troepen op het grondgebied van Iran, Syrië of Jordanië. Een aanval vanuit Turkije of het gebied onder Koerdisch zelfbestuur is uitermate moeilijk vanwege de geografische situatie in het noorden van Irak. De steun van de Golfstaten, vooral Saoedi-Arabië, is daarom onontbeerlijk voor een succesvol verloop van een Amerikaanse aanval die is gericht op de val van Saddam Hussein. Juist vanwege de benodigde troepenopbouw en de tijd die het langs diplomatieke weg verwerven van steun van de landen in de regio vragen, is uitvoering van dit scenario niet op korte termijn te verwachten. Eerder dient te worden gedacht aan een termijn van zes maanden tot een jaar.

4.2. Interne machtsovername met luchtsteun

Er zijn sterke aanwijzingen dat de Verenigde Staten niet alleen voornemens zijn om Saddam Hussein ten val te brengen, maar om ook te voorzien in een machtsovername door één of meerdere groeperingen binnen de huidige Iraakse oppositie.

Volgens een groot aantal artikelen in de internationale pers spant de Amerikaanse inlichtingendienst CIA zich al jaren in om een militaire staatsgreep tegen Saddam Hussein te bewerkstelligen. Saddams controle over het leger en zijn inlichtingendiensten is echter zo alomvattend dat een staatsgreep bijzonder moeilijk uit te voeren is. Wel kan een militaire interventie door de Verenigde Staten de voorwaarden scheppen voor een succesvolle coup tegen Saddam Hussein.

4.3. Kleinschalige en gerichte luchtacties

Een derde mogelijkheid is een minder grootschalig ingrijpen, waarbij de Verenigde Staten middels luchtacties trachten de Iraakse faciliteiten voor de productie van nucleaire, biologische en chemische wapens uit te schakelen.

Voor een dergelijke interventie is minder voorbereidingstijd nodig dan voor de genoemde grootschalige acties. Afgaand op uitspraken van de Amerikaanse chefstaf generaal Myers is de huidige militaire capaciteit van de VS in de Golfregio reeds voldoende.

In dit scenario zal het regime van Saddam Hussein in staat zijn om langer tegenwicht te bieden en zal de Iraakse bevolking het voornaamste slachtoffer zijn. De Iraakse bevolking zal zich in dat geval, met name uit angst voor het regime, ofwel afzijdig of zelfs achter de eigen regering opstellen.

5. Reacties internationaal

Hoe een militaire interventie door de Verenigde Staten (al dan niet in een coalitie met andere landen) zal verlopen en wat de uitkomst ervan zal zijn, is zeer moeilijk in te schatten. Een interventie heeft in potentie grote gevolgen voor de internationale diplomatieke verhoudingen en de stabiliteit in de regio. De etnische spreiding binnen de huidige Iraakse grenzen zal bij de ontwikkelingen in het post-Saddam-tijdperk een belangrijke rol spelen. In het meest negatieve scenario valt Irak in drie delen uiteen: een autonoom Koerdisch gebied in het noorden (zie paragraaf 5.3), een Sunnitsch midden-Irak en een Shi'ietisch zuid-Irak. Een dergelijke

Nr. 1812145/01

ontwikkeling zou de stabiliteit in de regio niet ten goede komen. Bovendien valt escalatie van een gewapend conflict tussen de Verenigde Staten en Irak niet uit te sluiten

5.4. Israel

Saddam Hussein heeft het lijden van het Palestijnse volk en zijn verzet tegen het bestaan van de staat Israel herhaaldelijk gebruikt als ideologisch drukmiddel op de regimes van pro-westerse Arabische staten. Door het afvuren van raketten op Israel probeerde hij de joodse staat bij de Golfoorlog in 1991 te betrekken en zijn verzet tegen de internationale coalitie zo te kunnen presenteren als een oorlog van de onderdrukte Arabische massa's tegen de het zionisme en de westerse hegemonie over het midden-oosten.

Wanneer er sprake is van een kleinschalige interventie en Saddam niet wordt geconfronteerd met een situatie die het voortbestaan van zijn bewind in gevaar brengt, zal hij zich waarschijnlijk beperken tot anti-Israëlische retoriek en zich niet wagen aan een aanval op de joodse staat. De inzet van massavernietigingswapens is dan minder waarschijnlijk, omdat de Iraakse autoriteiten de aanwezigheid van dit soort wapens in hun land de laatste jaren hardnekkig hebben ontkend. In het scenario dat de Verenigde Staten een grootschalige aanval uitvoeren, gericht op de val van het regime van Saddam Hussein, is de kans dat Irak een aanval door de Verenigde Staten zal beantwoorden door een (raket-)aanval op Israel aanzienlijk. Daarbij kan niet worden uitgesloten dat Irak gebruik zal maken van nucleaire, biologische of chemische wapens.

Behalve het feit dat Israel de Iraakse pogingen om massavernietigingswapens te produceren als een ernstige bedreiging ziet en er dan ook alles aan zal doen om bij te dragen aan de val van Saddam Hussein en de vernietiging van zijn wapenarsenaal, zal Israel een aanval door Irak vrijwel zeker vergelden. De Arabische bondgenoten van de Verenigde Staten zullen zich in dat geval in een buitengewoon moeilijke positie gebracht zien. Het zwartste scenario is een spiraal van geweld, die zich verder uitbreidt naar andere landen in het midden-oosten.

6. Reacties in Nederland

6.1. Iraakse gemeenschap

De Iraakse gemeenschap in Nederland is zeer divers en bestaat uit ongeveer 40.000 personen, die verspreid over het land wonen. De Irakezen kunnen worden verdeeld naar religie (Sunniëten, Shi'ieten), etniciteit (Arabieren, Koerden), politieke oriëntatie (die weer deels door de eerder genoemde grenzen heen loopt).

6.1.1. Zorg voor familie en bekenden

Veel in Nederland verblijvende Irakezen hebben nog familie, vrienden en bekenden in Irak. Het spreekt voor zich dat de zorg om hun veiligheid onder de in Nederland verblijvende Irakezen sterk zal toenemen. Ten tijde van de Golfoorlog leidde dit tot de organisatie van enkele demonstraties om aandacht te vragen voor het lijden van de Irakese bevolking en fondsenwerving om de Iraakse bevolking te helpen met bijvoorbeeld voedsel en medicijnen. Indien een militaire interventie tot aanzienlijke aantallen burgerslachtoffers leidt, kan deze zorg mogelijk omslaan in onrust en vormen van protest. Naar verwachting zullen dergelijke demonstraties een vreedzaam karakter kennen, hoewel nooit valt uit te sluiten dat individuen of groepen overgaan tot meer militante vormen van protest. Ervaringen in het verleden (Golfoorlog) laten zien dat de aard en omvang van dergelijke reacties in de Iraakse gemeenschap in Nederland meevallen.

6.1.2. Steunbetuigingen aan Saddam Hussein

Het overgrote deel van deze gemeenschap bestaat uit Irakezen die hun land zijn ontvlucht vanwege de politieke, maatschappelijke of economische situatie. Naar verwachting zullen slechts weinig Irakezen sympathie koesteren voor Saddam Hussein en zich manifest solidair tonen met zijn regime. Pro-Saddam-demonstraties door Irakezen zijn dan dan ook niet te verwachten.

6.1.3. Beïnvloeding vanuit Irak

Tijdens de laatste Golfoorlog trachtte Saddam Hussein in te spelen op sentimenten bij Irakezen en moslims in de rest van de wereld. De Mukhabarat beschikt over een uitgebreid netwerk van agenten en contacten in West-Europa, ook in Nederland. Het valt niet uit te sluiten dat de Mukhabarat via dit netwerk zal trachten de stemming binnen de Iraakse gemeenschap in Nederland te beïnvloeden.

6.1.4. Iraakse oppositiebewegingen

Vaak wordt gesproken over de Iraakse oppositie, maar van een eensgezinde en daadkrachtige oppositie is geen sprake. De Iraakse oppositie bestaat uit een wirwar van organisaties, netwerken en partijen die voor het merendeel nauwelijks van enige betekenis zijn. Er is veel onderling wantrouwen, mede als gevolg van het feit dat veel oppositionele groepen geïnfiltrerd zijn door de Iraakse inlichtingendienst Mukhabarat. Geregeld leiden onderlinge ruzies tot nieuwe afsplitsingen en beschuldigingen over contacten met het regime in Bagdad gaan over en weer. De 'leidinggevende' figuren binnen deze organisaties zijn niet zelden uit op status of geld en ontberen een achterban in Irak.

Deze onderlinge verdeeldheid geldt ook voor de veronderstelde koepelorganisatie van Iraakse oppositiegroeperingen, het "Iraqi National Congress" (INC) onder leiding van Ahmed Al-Chalabi. Het INC heeft ook aanhangers en actieve leden in Nederland, hetgeen ook geldt voor alle hierna genoemde oppositiegroeperingen.

Naast het INC bestaan er twee organisaties die zich INA noemen, namelijk het "Iraqi National Accord", ook aangeduid als Al-Wifaq, die wordt geleid door Alawi, en de "Iraqi National Assembly", die tot 1996 deel uitmaakte van het INC.

Verder is er nog de "Iraqi National Party" van Mish'aan Al-Joubouri, gevestigd in Syrië.

De belangrijkste oppositiepartij in het shi'ietische zuiden van Irak, de "Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq" (SCIRI), vormt als gevolg van haar fundamentalistische signatuur geen aanvaardbare regeringskandidaat voor de Verenigde Staten, en beschikt bovendien niet over een militaire machtsbasis van enig belang.

De "Iraakse Communistische Partij" (ICP) is meer een netwerk van veelal hoger opgeleide Irakezen. Deze organisatie kent een 'cellenstructuur', d.w.z. ieder lid kent maar één persoon boven hem in de organisatie en één of twee onder hem.

Een belangrijke rol lijkt wel weggelegd voor de "Harakat Dhobbat Inkadh Al-Iraq" (Beweging van Officieren voor de Bevrijding van Irak).

Verder wordt de naam van generaal Nizar Abdel Karim Al-Khazraji genoemd als kandidaat voor de opvolging van Saddam Hussein, zodra deze van het toneel verdwijnt. Al-Khazraji, die momenteel in Denemarken verblijft, is betrokken bij een beweging van Iraakse ex-militairen.

Een derde bij de BVD bekende organisatie is "Tajammu'a Al-Dhobbat Al-Ahrar" (Assemblée van Vrije Officieren), die recentelijk in Nederland is opgericht. Ook dit betreft een organisatie van voormalige Iraakse militairen. De organisatie, waarvan de leiding zich in London bevindt, heeft een sterk ondergronds karakter.

Tenslotte is in Syrië de "National Officers Movement in Iraq" (NOMI) gevestigd, welke verondersteld wordt banden te hebben met het INC.

6.1.5. Toename Iraakse asielzoekers

Op het moment dat het bewind van Saddam Hussein ten val komt, zal mogelijk een groot aantal personen die nu deel uitmaken van het Ba'ath-regime naar het buitenland vluchten. Het is niet onwaarschijnlijk dat een aantal van hen naar Nederland zal uitwijken.

Een eventuele komst naar Nederland van personen die deel uitmaken van het huidige Iraakse regime, dat op grote schaal mensenrechten schendt, kan de internationale reputatie van Nederland in het geding brengen. Ook kunnen genoemde personen onrust veroorzaken binnen de Iraakse gemeenschap in Nederland.

6.2. Andere gemeenschappen

6.3. Terreuraanslagen

Conflicten in de Golfregio hebben in het verleden niet geleid tot de dreiging van terroristische aanslagen. De huidige situatie is echter niet helemaal te vergelijken met bijvoorbeeld de Golfoorlog (1991), waarbij het de internationale coalitie ging om het bevrijden van Koeweit en de positie van Saddam Hussein nimmer echt in gevaar is geweest. Een militaire interventie in Irak is dit keer expliciet gericht tegen het regime van Saddam Hussein en gerelateerd aan de strijd tegen het terrorisme.

Nr. 1812145/01

In relatie tot diverse terroristische aanslagen die in de afgelopen jaren zijn gepleegd en waarvan onbekend is door wie ze zijn gepleegd, wordt Irak genoemd als één van de mogelijke opdrachtgevers. Daarbij wordt veelal opgemerkt dat de Golfoorlog in de ogen van Saddam Hussein nooit is afgelopen. Saddam zou hierin zijn motivatie vinden om de VS telkens nieuwe slagen toe te brengen. Ook wordt er vaak op gewezen dat Saddam Hussein tot alles in staat moet worden geacht indien hij in het nauw gedreven zou worden.

Binnenlandse Veiligheidsdienst

DREIGINGSANALYSE IRAK

(d.d. 20 maart 2002)

1. Inleiding

Bijgaand treft u een actuele dreigingsanalyse aan met betrekking tot de internationale ontwikkelingen in relatie tot Irak. In deze dreigingsanalyse wordt een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat er op afzienbare termijn een gewapend conflict ontstaat tussen de Verenigde Staten en Irak en van de gevolgen die dit heeft voor de Nederlandse nationale veiligheid.

In paragraaf 2 wordt allereerst ingegaan op de ontwikkelingen in relatie tot Irak sinds de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september 2001. Vervolgens wordt in paragraaf 3 een beeld geschetst van de vermoedelijke ontwikkelingen gedurende de komende maanden. In paragraaf 4 worden drie scenario's uiteen gezet ten aanzien van een mogelijke militaire interventie. In paragraaf 5 wordt een overzicht gegeven van de te verwachten internationale reacties in geval van een militair conflict, in paragraaf 6 worden de te verwachten reacties in Nederland weergegeven.

2. Ontwikkelingen sinds 11 september 2001

2.1. *Het beleid van de regering-Bush*

Sinds de aanslagen op 11 september 2001 wordt Irak herhaaldelijk genoemd als doelwit in de Amerikaanse strijd tegen het terrorisme. Het dictatoriale regime van Saddam Hussein, dat zich blijft inspannen om massavernietigingswapens te produceren en zich verzet tegen iedere poging tot inspectie van zijn nucleaire en chemische faciliteiten, wordt door de Amerikaanse regering gezien als een grote bedreiging. Verschillende leden van de Republikeinse Partij, inclusief enkele leden van de regering-Bush, dringen al jaren aan op een Amerikaanse inspanning teneinde de omverwerping te bewerkstelligen van het regime in Bagdad. Recentelijk heeft ook de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell, die bekend staat om zijn gematigde, op internationaal overleg gerichte visie, laten weten dat zijn beleid jegens Irak is gericht op 'regime change'.

Een groot aantal recente uitspraken van vertegenwoordigers van de regering in Washington duidt op het voornemen de breed gedragen afkeer van het terrorisme te benutten als rechtvaardigingsgrond voor een militaire actie tegen het bewind van Saddam Hussein. Dat Bagdad geen steun verleent aan religieus geïnspireerd terrorisme is voor Washington niet voldoende grond om af te zien van maatregelen tegen Irak. Amerikaanse politici en regeringswoordvoerders benadrukken telkens de onvoorspelbaarheid en de onbezonnenheid van het Iraakse bewind. De dreiging die uitgaat van de 'schurkenstaat' Irak valt dan ook binnen de door hen gehanteerde definitie van 'terrorisme' en 'terreur'. Zeer bewust impliceert de regering-Bush dat de assertieve buitenlandse politiek die Washington sinds 11 september voert

zich niet zal beperken tot de strijd tegen islamitisch terrorisme, maar zich zal uitstrekken tot iedere geweldsdreiging jegens de belangen van de Verenigde Staten. Niet voor niets noemde president Bush Irak, Iran en Noord-Korea, staten die de vrije wereld zouden bedreigen met chemische, biologische of nucleaire wapens, in zijn State of the Union een 'As van het Kwaad'.

2.2. Irak en massavernietigingswapens

Derhalve is duidelijk dat de Verenigde Staten, anders dan in het verleden, niet meer uitsluitend afhankelijk zijn van het argument dat Irak de VN-resoluties m.b.t. tot de wapeninspecties niet naleeft. De aanslagen op 11 september hebben de VS een nieuw argument verschaft ter legitimatie van een militaire interventie: de (grensoverschrijdende) terroristische dreiging die uitgaat van het feit dat Irak over massavernietigingswapens beschikt.

Sinds het vertrek van de UNSCOM-inspecteurs in 1998 heeft de internationale gemeenschap geen goed zicht meer op de staat van de programma's voor massavernietigingswapens in Irak. In december 1999 is een nieuw inspectieregime door de Verenigde Naties opgezet (UNMOVIC), maar Irak heeft tot nu toe geen inspecties toegestaan.

2.3. Opstelling internationale gemeenschap

Anders dan tijdens de Golfoorlog in 1991 bestaat er internationaal geen consensus over de wenselijkheid van een interventie in Irak. De pogingen van de Verenigde Staten om Irak af te schilderen als een staat die het terrorisme steunt, stuiten op grote weerstand in de internationale gemeenschap. Verschillende Europese en Arabische bewindslieden hebben in de afgelopen maanden publiekelijk afstand genomen van de assertieve politiek van de Verenigde Staten ten aanzien van het regime in Bagdad, die zij zagen als een uiting van een uitgesproken unilateralistische reflex binnen de regering-Bush.

De Verenigde Staten hechten aan deelname van tenminste één of enkele Europese landen aan een interventie, al was het alleen maar om een indruk van internationaal-rechtelijke legitimiteit van hun optreden te doen postvatten. Zoals het er nu naar uit ziet kunnen de Verenigde Staten in ieder geval op de steun van Groot-Brittannië rekenen. Duitsland heeft verklaard dat het de VS zal steunen, mits een interventie plaats vindt met een mandaat van de Verenigde Naties.

Van de Europese landen hebben Spanje, Frankrijk en ook Duitsland zich openlijk uitgesproken tegen een eigenmachtig optreden door de Verenigde Staten.

Verder hebben Rusland en China zich tegen een aanval op Irak uitgesproken.

Een overhaaste militaire actie tegen Irak zou kunnen leiden tot een uiteenvallen van de internationale coalitie tegen het terrorisme. Veel méér dan haar voorganger geeft de huidige Amerikaanse regering echter de voorkeur aan een 'unilateralistische' benadering van internationale problemen. In de internationale pers wordt dan ook gespeculeerd over een eenzijdige Amerikaanse beslissing op te treden tegen het regime in Bagdad. Een Amerikaans ingrijpen zonder enige internationale steun lijkt echter niet tot de mogelijkheden te behoren.

2.4. Opstelling buurlanden Irak

Indien de Amerikanen luchtaanvallen op Irak willen uitvoeren, dan zullen zij gebruik willen (moeten) maken van hun militaire faciliteiten in Turkije, Saudi-Arabië, Koeweit en Bahrein. Indien zij de luchtaanvallen uitvoeren vanaf vliegkampschepen in de Perzische Golf of de Arabische Zee, dan nog zullen de Amerikaanse vliegtuigen gebruik moeten maken van het luchtruim van de buurlanden van Irak. Steun van de landen in de regio is voor de VS daarom van groot belang.

De leiders van alle buurstaten van Irak zien de onvoorspelbare en agressieve dictator in Bagdad als een bedreiging, en zij zouden de val van Saddam Hussein daarom toejuichen. Toch zijn zij niet geneigd een Amerikaanse militaire interventie te steunen, om redenen die uiteenlopen van economische motieven (oliehandel, vluchtelingenstroom) tot de gevolgen van de eventuele val van Saddam Hussein voor de stabiliteit in de regio. De regimes van de Arabische staten moeten rekening houden met een fel anti-westerse publieke opinie en binnenlandse onrust bij een onverhoedse aanval op Irak. Veel Arabieren zien de westerse, vooral Amerikaanse, buitenlandse politiek als een samenzwering tegen de islam en de Arabische wereld. De Arabische media halen keer op keer de VN-sancties tegen Irak aan als voorbeeld van de westerse pogingen de ontwikkeling van een Arabisch en islamitisch land te dwarsbomen. Uit angst voor een hevige reactie van de eigen publieke opinie verzetten vrijwel alle buurlanden van Irak, inclusief Iraks aartsvijand Saudi-Arabië, zich daarom vooralsnog publiekelijk tegen een Amerikaanse aanval op Irak. Voor zover bekend is geworden heeft de Amerikaanse vice-president Dick Cheney tijdens zijn recente rondreis door de regio dan ook weinig steun gekregen voor de Amerikaanse interventieplannen. De oppositie tegen Amerikaans ingrijpen wordt echter vooral ingegeven door eigenbelang – naar verwachting zal geen van de landen in de regio zich daadwerkelijk tegen een interventie door de VS verzetten.

2.5. De houding van het Iraakse regime

De Iraakse regering vertoont sinds 11 september een zekere mate van nervositeit naar aanleiding van de Amerikaanse politiek. Bagdad heeft een aantal militaire noodmaatregelen genomen als voorbereiding op een militaire aanval. Bovendien houdt Saddam Hussein er rekening mee dat hij wordt gedood bij een militaire actie tegen zijn regime, zo blijkt uit berichten van inlichtingendiensten. In dat kader heeft hij zijn zoon Uday opgedragen loyaal te zijn aan diens jongere broer Qusay, die hij heeft aangewezen als erfopvolger.

De Iraakse buitenlandse politiek is er op gericht een militaire aanval te voorkomen. In dat kader stelt Bagdad alles in het werk de banden met de buurlanden aan te halen. De Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Sabri Al-Hadithi bracht in januari 2002 een succesvol bezoek aan de oude vijand Iran. Al eerder werden de banden met het rivaliserende Ba'ath-regime in Syrië hersteld. Vice-premier Tariq Aziz bezocht tezelfdertijd Rusland en China en de rondreis van Cheney viel samen met een zelfde reeks bezoeken door Sabri-Al Hadithi.

Ook tracht Irak de internationale gemeenschap gunstig te stemmen door het toelaten van een VN-inspecteur van de mensenrechten, voor de eerste keer sinds Max van der Stoep in 1992 een vernietigend rapport uitbracht, en door te laten doorschemeren dat Irak mogelijk zal instemmen met nieuwe wapeninspecties, zij het onder stricte voorwaarden. Dit laatste moet echter vooral worden gezien als een poging van het Iraakse regime om de uitvoering van de Amerikaanse plannen te vertragen.

3. Agenda voor de komende maanden

3.1. Tijdspad

De vraag is niet zozeer *of* de Verenigde Staten Irak zullen aanvallen, maar *wanneer* en *hoe*. Een militaire interventie door de VS is echter niet op korte termijn te verwachten. De agenda voor de komende maanden ziet er globaal als volgt uit:

- Momenteel onderhandelt Irak met de Verenigde Naties over hervatting van de wapeninspecties. De Iraakse vice-president Ramadan, die hervatting van de wapeninspecties eerder had uitgesloten, heeft laten weten dat Irak mogelijk toch inspecteurs zal toelaten, mits van tevoren bekend wordt gemaakt wanneer en waar de inspecties zullen plaats vinden.
- Naar verluid zal in april overleg plaats vinden tussen de Amerikaanse president Bush en de Britse premier Blair. Rond die tijd worden mogelijk documenten vrijgegeven die zouden aantonen dat Irak doorgaat met de ontwikkeling van massavernietigingswapens (waaronder zogenaamde 'vuile bommen').
- Vervolgens wordt in mei in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties opnieuw gesproken over de wapeninspecties in Irak en de daaraan verbonden sancties.

Op dit moment is de inschatting dat een aanval door de Verenigde Staten niet vóór mei 2002 zal plaatsvinden.

Er wordt gespeculeerd dat een aanval door de VS pas in november 2002 plaats vindt. Dit zou verband houden met de in die maand te houden verkiezingen voor het Amerikaanse congres. Politieke analisten zijn het echter niet met elkaar eens. Volgens sommigen zou een aanval op Irak vóór de verkiezingen de positie van president Bush versterken en dus gunstig zijn voor de Republikeinen in het Congres, volgens anderen is een interventie in Irak zo'n risicovolle operatie, dat beter gewacht kan worden tot na de verkiezingen.

Een andere optie is dat een interventie in Irak op de (middel-)lange baan wordt geschoven (bijvoorbeeld omdat Irak toch weer wapeninspecties toelaat) en dat de VS besluiten om 'fase twee' van de strijd tegen het terrorisme in Somalië te laten plaats vinden.

3.2. Wapeninspecties

Gelet op de reacties in de internationale gemeenschap volstaat een verwijzing naar de internationale strijd tegen het terrorisme niet als rechtvaardigingsgrond voor een militaire aanval

op Irak. Van belangrijke betekenis in de aanloop naar alsmede in de legitimering van een interventie in Irak spelen dan ook de VN-wapeninspecties.

Op basis van de vermoedens over de ontwikkeling van massavernietigingswapens in Irak heeft de Amerikaanse regering het bewind van Saddam Hussein na 11 september een ultimatum gesteld. Bagdad dient opnieuw wapeninspecteurs toe te laten of het zal worden geconfronteerd met strafmaatregelen. De regering-Bush licht niet toe welke strafmaatregelen het zal treffen, maar de dreiging met militair geweld wordt bewust in stand gehouden. Gelet op de beperkte reikwijdte van economische sancties, waarvan de burgerbevolking het voornaamste slachtoffer is, kunnen de Verenigde Staten niet om een militair ingrijpen heen wanneer Saddam Hussein weigert wapeninspecteurs toe te laten. Een weigering medewerking te verlenen aan VN-wapeninspecties kan derhalve worden aangehaald als de belangrijkste reden voor een militair ingrijpen.

Geheel in lijn met de pragmatische koers die Saddam Hussein de afgelopen jaren heeft gevoerd en die gericht is op de handhaving van zijn regime, is het op dit moment zeer wel mogelijk dat Saddam Hussein zal besluiten toe te geven aan de verlangens van de Verenigde Naties. Hoewel hij zelfs in dat geval iedere mogelijkheid zal aangrijpen om daadwerkelijke inspectie van zijn productiefaciliteiten door VN-vertegenwoordigers in Irak te verhinderen, en de Verenigde Staten dus over argumenten zullen blijven beschikken voor een militair ingrijpen, zou een dergelijke stap een aantasting vormen van de ideologische en juridische basis voor een aanval op Irak. Zoals reeds gesteld werkt een dergelijke stap op zijn minst vertragend ten aanzien van een eventueel militair ingrijpen.

4. Scenario's

Hoe een eventuele interventie door de VS eruit zal zien, is op dit moment nog onbekend. Wel wordt hierover in de media, door experts, ambtelijke relaties en operationele contacten van de dienst uitvoerig gespeculeerd. Globaal zijn er drie opties:

4.1. Grootschalige interventie

Een grootschalige interventie zal niet worden gebruikt om Irak te dwingen wapeninspecteurs toe te laten, maar gericht zijn op het ten val brengen van het regime van Saddam Hussein. Naar verwachting zal alleen een dergelijke grootschalige interventie, gericht op het ten val brengen van Saddam Hussein, op steun van de Iraakse bevolking kunnen rekenen. Een dergelijke interventie lijkt ook de meeste kans van slagen te hebben.

De herinneringen aan 1991, toen de Verenigde Staten hun opmars richting Bagdad staakten en de Shi'ieten en Koerden in Irak, die in afwachting van de komst van de Amerikanen reeds in opstand waren gekomen, door het Iraakse leger massaal werden verslagen, liggen bij veel Irakezen nog vers in het geheugen.

Met de thans in de Golfregio aanwezige militaire capaciteit zijn de Verenigde Staten op dit moment niet in staat een grootschalige campagne tegen Irak uit te voeren, zo is de inschatting van militaire experts. Er zijn wel reeds signalen die erop wijzen dat de Verenigde Staten hun activiteiten in de Golfregio aan het intensiveren zijn.

Van grootschalige troepenbewegingen richting de Golfregio is op dit moment nog geen sprake.

Inzet van grondtroepen kan alleen worden gepleegd vanaf het grondgebied van de Golfstaten. Politieke complicaties van uiteenlopende aard verhinderen de inzet van Amerikaanse troepen op het grondgebied van Iran, Syrië of Jordanië. Een aanval vanuit Turkije of het gebied onder Koerdisch zelfbestuur is uitermate moeilijk vanwege de geografische situatie in het noorden van Irak. De steun van de Golfstaten, vooral Saudi-Arabië, is daarom onontbeerlijk voor een succesvol verloop van een Amerikaanse aanval die is gericht op de val van Saddam Hussein. Juist vanwege de benodigde troepenopbouw en de tijd die het langs diplomatieke weg verwerven van steun van de landen in de regio vragen, is uitvoering van dit scenario niet op korte termijn te verwachten. Eerder dient te worden gedacht aan een termijn van zes maanden tot een jaar.

4.2. Interne machtsovername met luchtsteun

Er zijn sterke aanwijzingen dat de Verenigde Staten niet alleen voornemens zijn om Saddam Hussein ten val te brengen, maar om ook te voorzien in een machtsovername door één of meerdere groeperingen binnen de huidige Iraakse oppositie. Volgens een groot aantal artikelen in de internationale pers spant de Amerikaanse inlichtingendienst CIA zich al jaren in om een militaire staatsgreep tegen Saddam Hussein te bewerkstelligen. Saddams controle over het leger en zijn inlichtingendiensten is echter zo alomvattend dat een staatsgreep bijzonder moeilijk uit te voeren is. Wel kan een militaire interventie door de Verenigde Staten de voorwaarden scheppen voor een succesvolle coup tegen Saddam Hussein.

4.3. Kleinschalige en gerichte luchtacties

Een derde mogelijkheid is een minder grootschalig ingrijpen, waarbij de Verenigde Staten middels luchtacties trachten de Iraakse faciliteiten voor de produktie van nucleaire, biologische en chemische wapens uit te schakelen.

Voor een dergelijke interventie is minder voorbereidingstijd nodig dan voor de genoemde grootschalige acties. Afgaand op uitspraken van de Amerikaanse chefstaf generaal Myers is de huidige militaire capaciteit van de VS in de Golfregio reeds voldoende.

In dit scenario zal het regime van Saddam Hussein in staat zijn om langer tegenwicht te bieden en zal de Iraakse bevolking het voornaamste slachtoffer zijn. De Iraakse bevolking zal zich in dat geval, met name uit angst voor het regime, ofwel afzijdig of zelfs achter de eigen regering opstellen.

5. Reacties internationaal

Hoe een militaire interventie door de Verenigde Staten (al dan niet in een coalitie met andere landen) zal verlopen en wat de uitkomst ervan zal zijn, is zeer moeilijk in te schatten. Een interventie heeft in potentie grote gevolgen voor de internationale diplomatieke verhoudingen en de stabiliteit in de regio. De etnische spreiding binnen de huidige Iraakse grenzen zal bij de ontwikkelingen in het post-Saddam-tijdperk een belangrijke rol spelen. In het meest negatieve scenario valt Irak in drie delen uiteen: een autonoom Koerdisch gebied in het noorden (zie paragraaf 5.3), een Sunnitisch midden-Irak en een Shi'ietisch zuid-Irak. Een dergelijke ontwikkeling zou de stabiliteit in de regio niet ten goede komen. Bovendien valt escalatie van een gewapend conflict tussen de Verenigde Staten en Irak niet uit te sluiten

5.4. Israel

Saddam Hussein heeft het lijden van het Palestijnse volk en zijn verzet tegen het bestaan van de staat Israel herhaaldelijk gebruikt als ideologisch drukmiddel op de regimes van pro-westerse Arabische staten. Door het afvuren van raketten op Israel probeerde hij de joodse staat bij de Golfoorlog in 1991 te betrekken en zijn verzet tegen de internationale coalitie zo te kunnen presenteren als een oorlog van de onderdrukte Arabische massa's tegen de het zionisme en de westerse hegemonie over het midden-oosten.

Wanneer er sprake is van een kleinschalige interventie en Saddam niet wordt geconfronteerd met een situatie die het voortbestaan van zijn bewind in gevaar brengt, zal hij zich waarschijnlijk beperken tot anti-Israëlische retoriek en zich niet wagen aan een aanval op de joodse staat. De inzet van massavernietigingswapens is dan minder waarschijnlijk, omdat de Iraakse autoriteiten de aanwezigheid van dit soort wapens in hun land de laatste jaren hardnekkig hebben ontkend. In het scenario dat de Verenigde Staten een grootschalige aanval uitvoeren, gericht op de val van het regime van Saddam Hussein, is de kans dat Irak een aanval door de Verenigde Staten zal beantwoorden door een (raket-)aanval op Israel aanzienlijk. Daarbij kan niet worden uitgesloten dat Irak gebruik zal maken van nucleaire, biologische of chemische wapens.

Behalve het feit dat Israel de Iraakse pogingen om massavernietigingswapens te produceren als een ernstige bedreiging ziet en er dan ook alles aan zal doen om bij te dragen aan de val van Saddam Hussein en de vernietiging van zijn wapenarsenaal, zal Israel een aanval door Irak vrijwel zeker vergelden. De Arabische bondgenoten van de Verenigde Staten zullen zich in dat geval in een buitengewoon moeilijke positie gebracht zien. Het zwartste scenario is een spiraal van geweld, die zich verder uitbreidt naar andere landen in het midden-oosten.

6. Reacties in Nederland

6.1. Iraakse gemeenschap

De Iraakse gemeenschap in Nederland is zeer divers en bestaat uit ongeveer 40.000 personen, die verspreid over het land wonen. De Irakezen kunnen worden verdeeld naar religie (Sunnieten, Shi'ieten), etniciteit (Arabieren, Koerden), politieke oriëntatie (die weer deels door de eerder genoemde grenzen heen loopt).

6.1.1. Zorg voor familie en bekenden

Veel in Nederland verblijvende Irakezen hebben nog familie, vrienden en bekenden in Irak. Het spreekt voor zich dat de zorg om hun veiligheid onder de in Nederland verblijvende Irakezen sterk zal toenemen. Ten tijde van de Golfoorlog leidde dit tot de organisatie van enkele demonstraties om aandacht te vragen voor het lijden van de Irakese bevolking en fondsenwerving om de Iraakse bevolking te helpen met bijvoorbeeld voedsel en medicijnen. Indien een militaire interventie tot aanzienlijke aantallen burgerslachtoffers leidt, kan deze zorg mogelijk omslaan in onrust en vormen van protest. Naar verwachting zullen dergelijke demonstraties een vreedzaam karakter kennen, hoewel nooit valt uit te sluiten dat individuen of groepen overgaan tot meer militante vormen van protest. Ervaringen in het verleden (Golfoorlog) laten zien dat de aard en omvang van dergelijke reacties in de Iraakse gemeenschap in Nederland meevallen.

6.1.2. Steunbetuigingen aan Saddam Hussein

Het overgrote deel van deze gemeenschap bestaat uit Irakezen die hun land zijn ontvlucht vanwege de politieke, maatschappelijke of economische situatie. Naar verwachting zullen slechts weinig Irakezen sympathie koesteren voor Saddam Hussein en zich manifest solidair tonen met zijn regime. Pro-Saddam-demonstraties door Irakezen zijn dan ook niet te verwachten, tenzij de val van Saddam op zich laat wachten en de militaire acties leiden tot grote aantallen burgerslachtoffers.

6.1.3. Beïnvloeding vanuit Irak

Tijdens de laatste Golfoorlog trachtte Saddam Hussein in te spelen op sentimenten bij Irakezen en moslims in de rest van de wereld.

6.1.4.

Deze onderlinge verdeeldheid geldt ook voor de veronderstelde koepelorganisatie van Iraakse oppositiegroeperingen, het 'Iraqi National Congress' (INC) onder leiding van Ahmed Al-Chalabi.

Naast het INC bestaan er twee organisaties die zich INA noemen, namelijk het 'Iraqi National Accord', ook aangeduid als Al-Wifaq, en de 'Iraqi National Assembly', die tot 1996 deel uitmaakte van het INC. Verder is er nog de 'Iraqi National Party', gevestigd in Syrië.

De belangrijkste oppositiepartij in het shi'ietische zuiden van Irak, de 'Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq' (SCIRI), vormt als gevolg van haar fundamentalistische signatuur geen aanvaardbare regeringskandidaat voor de Verenigde Staten.

De 'Iraakse Communistische Partij' (ICP) is meer een netwerk van veelal hoger opgeleide Irakezen.

Bij een eventuele machtsovername in Irak lijkt wel een rol weggelegd voor een aantal groeperingen van Iraakse ex-militairen, waaronder de recent in Nederland opgerichte 'Tajammu'a Al-Dhobbat Al-Ahrar' (Assemblée van Vrije Officieren)

Verder is in de media de naam van generaal Nizar Abdel Karim Al-Khazraji genoemd als kandidaat voor de opvolging van Saddam Hussein, zodra deze van het toneel verdwijnt. Ook Al-Khazraji, die momenteel in Denemarken verblijft, is betrokken bij een beweging van Iraakse ex-militairen.

6.1.5. Toename Iraakse asielzoekers

Op het moment dat het bewind van Saddam Hussein ten val komt, zal mogelijk een groot aantal personen die nu deel uitmaken van het Ba'ath-regime naar het buitenland vluchten. Het is niet onwaarschijnlijk dat een aantal van hen naar Nederland zal uitwijken.

Een eventuele komst naar Nederland van personen die deel uitmaken van het huidige Iraakse regime, dat op grote schaal mensenrechten schendt, kan de internationale reputatie van Nederland in het geding brengen. Ook kunnen genoemde personen onrust veroorzaken binnen de Iraakse gemeenschap in Nederland.

6.2. Andere gemeenschappen

6.3. Terroristische aanslagen

Conflicten in de Golfregio hebben in het verleden niet geleid tot de dreiging van terroristische aanslagen. De huidige situatie is echter niet helemaal te vergelijken met bijvoorbeeld de Golfoorlog (1991), waarbij het de internationale coalitie ging om het bevrijden van Koeweit en de positie van Saddam Hussein nimmer echt in gevaar is geweest. Een militaire interventie in Irak is dit keer expliciet gericht tegen het regime van Saddam Hussein en gerelateerd aan de strijd tegen het terrorisme.

In relatie tot diverse terroristische aanslagen die in de afgelopen jaren zijn gepleegd en waarvan onbekend is door wie ze zijn gepleegd, wordt Irak genoemd als één van de mogelijke opdrachtgevers. Daarbij wordt veelal opgemerkt dat de Golfoorlog in de ogen van Saddam Hussein nooit is afgelopen. Saddam zou hierin zijn motivatie vinden om de VS telkens nieuwe slagen toe te brengen. Ook wordt er vaak op gewezen dat Saddam Hussein tot alles in staat moet worden geacht indien hij in het nauw gedreven zou worden.

1829322

To: Defence Intelligence Staff
From: BVD /
Date: 19 April 2002

The Iraqi Biological and Chemical Weapons (BCW) programme-

1. Introduction

Since the departure of the UNSCOM-inspectors in 1998, the international community has a limited capability to monitor the state of Iraq's weapons of mass destruction programme (WMD), as is called for in SCR 687. In December 1999, a new inspection regime has been set up by the United Nations, the UN Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC –established through SCR 1284); however Iraq has not agreed to any inspection since. The automated video-monitoring system installed by the UN at WMD-locations has been completely taken apart by the Iraqis. In other words, to a large extent no eyes and ears are left. Widely held suspicions exist throughout the international intelligence-and security community that Iraq has taken advantage of the absence of international verification, and rebuilt –despite a trade-embargo on anything but food and medicines, elements of its WMD-programme. Recently, talks between the UN and Iraq have started about continuation of weapons-inspections. In anticipation of the return of UN inspectors, there are indications the “cat-and-mouse”-game of moving and hiding weaponsprogrammes has recommenced.

2. Biological programme

In the area of biological weapons, suspicions exist of a reinitiated BW production capacity and infrastructure. During the Gulf War, Iraq had in its possession thousands of liters of anthrax, botuline toxin, aflatoxin, and ricin. UNSCOM estimated in the late 1990's that Iraq probably possessed three to four times as much biological agents than it admitted and had declared. Iraq will most probably have developed biological agents with the remnants of the available know-how, equipment and supplies it managed to hide.

Agents and dispersal means

UNSCOM has discovered that Iraq produced on a large scale at least the following agents: botulinum toxin (19000 liter), anthrax (8500 liter), clostridium perfringens (340 liter), and ricin (10 liter). Research has been carried out on aflatoxin, clostridium perfringens, ricin, mycotoxins, anti-wheat fungus, rotavirus, the camelpox virus and probably also the smallpox. During inspections in 1995 vials were found labeled “smallpox” and “smallpox vaccine”, as well as a freeze-drier labeled “smallpox machine”. At least three agents - anthrax, botulinum toxin, en aflatoxin- have actually been *weaponised* in warheads and bombs. It is not completely clear what Iraq's intentions were with regard to the research into and weaponisation of aflatoxin, normally a non-lethal toxin resulting in possible liver

cancer.

UNSCOM-inspectors have confirmed that Iraq used *bentonite* in its BW-programme to increase the dispersal of agents in the air. At an early stage it was speculated that the recent anthrax letters in the US were treated with the same *bentonite*. We have no information to link the two events; however the use of bentonite demonstrates the advanced nature of the Iraqi BW-effort. For dispersal, warheads (Al Husayn SCUDs), bombs and helicopters/planes equipped with spraytanks were available, such as MiG-21 and Mirage F-1. It is not known whether these means of delivery have all been destroyed. According to CIA open source information Iraq continues the development of its unmanned aerial vehicle (UAVs), type L-29 originally from the Czech Republic, for the delivery of B(C)W.

It is suspected that Iraq still possesses significant quantities of anthrax, botulinum toxin, clostridium perfringens, ricin toxin, and aflatoxin. A laboratory-scale production capacity is likely to be present for anthrax, botulinum toxin, tularemia and typhus. Also the necessary amounts of growthmedia (necessary for the cultivation of the bacteria) is not accounted for in the Iraqi declarations; about 3500 kg is missing for which Baghdad does not have a sufficient explanation. In general, UNSCOM has typified the Iraqi BW-programme as a *black hole*.

Facilities

During the Gulf War Iraq possessed at least 18 facilities involved in the BW-programme, of which seven production facilities. Those were at Muthanna (the Sepp Institute), Amaria (Amiriyah Serum and Vaccine Institute, recently improved with new capabilities such as a large cold-storage capacity), Al-Dawra Foot and Mouth Disease Institute (rebuild according to our information), at Al-Hakim, Salman Pak Taji and Fudaliyah. The Al-Hakim facility has been completely destroyed during the war. Recently, some BW-relevant plants haven been rebuild, apparently for civilian purposes. For example, the Al-Ramadi Milk Powder Factory after destruction in 1991 is completely rebuild. The Fallujah III Castor Oil Production Plant is suspected of producing ricin toxin, under the disguise of the production of castor oil for brake-fluid. A disguise, since no activity appears to be taking place at the nearby break-fluid plant. Another (development of) concern is the apparent Iraqi interest in a mobile BW-production capability. Conversion of the vaccine- and biopesticides plants, and therefore the rebuilding of Iraq's biological weapons infrastructure can take place within a few weeks to a few months.

Chemical programme

Since the Gulf War Iraq has rebuild part of its chemical production infrastructure. In the past this has resulted in substantial amounts of the nerve agents sarin, tabun, probably VX, and the traditional mustard gas -which actually has been used for example at the Kurdish town of Halabjah. In order to revive the production of chemical agents to the level before Operation Desert Storm, Iraq requires goods and know-how from other countries. There are no indications however, that these goods have been purchased in the Netherlands

Agents and dispersal means

Iraq admitted to have possessed enough precursors for the production of 70 tonnes of VX. Precursors found were choline, phosphorous pentasulfide en di-isopropylamine. A lot of uncertainty existed during UNSCOM about the actual amount of VX, which existence Iraq

denied until 1995, and specifically about the amount Iraq claims to have destroyed. Technology was available for a high quality of VX resulting in a high persistency of the agent. Next to VX, Iraq produced a few hundred tonnes of sarin and mustard gas. Again, large amounts of the probable stock have not been traced and accounted for by the Iraqis in their declarations to the UN. It is estimated that Iraq still possesses around hundred tonnes of chemical agents, of which tens of tonnes of VX.

For delivery of the chemical agents, warheads and bombs filled with these agents have been found, as well as sprayplanes equipped with spraytanks. These have been destroyed. As is applicable for the biological programme, Iraq continues to develop unmanned aerial vehicles (UAVs), for dispersal of B(C)W.

is capable of disseminating agents over large areas. Specific experiments were carried out for drop-tanks and spray tanks, in the latter case capable of releasing as much as 2000 liter of anthrax.

Facilities

During the Gulf War Iraq had several production facilities under the disguise of pesticide plants, such as at Muthanna, Salman Pak, Samara, en Habbiniyah. There are strong suspicions that many of these facilities have been rebuild, and are applied for the CW-programme under disguise of industrial/commercial purposes. First of all however, the production capacity of these facilities, significantly exceeds what would be common for civilian purposes. Second of all, dual-use equipment is being installed and/or repaired in the facilities, like for example at Fallujah. The Fallujah (1, 2, 3) plant was part of the Muthanna Establishment, involved in the production of chlorine and other CW-precursors. There are indications that key positions are taken by personnel from the former CW-programme. It is suspected that Iraq has attempted, by circumventing the UN embargo, to purchase several dual-use items that can be manufactured for WMD-purposes. With the existing stocks it managed to keep away from UNSCOM, Iraq would only need a few weeks for the production of (small amounts of) mustard gas, and a few months for nerve agents.

Methods of procurement

The Iraqi secret service, the Mukhabarat, uses several small import-export companies as (logistical) intermediary for their procurement activities. These companies are based in several different countries from which goods and know-how are desired. Targeted businessman are approached by the intermediaries, and through closely monitored businesstrips to trade fairs in Iraq a deal is attempted to be brokered. Several front-companies formally commission the deal, and serve as diversionary route

Other institutions in Iraq will be in charge of acquiring the necessary know-how in the western world.

Conclusion

In the absence of any international monitoring, only limited information is available as to the exact state of the biological and chemical weapons programme of Iraq. There are indications that the commercial infrastructure is being rebuilt. Given the still available expertise and stocks unaccounted for, would provide Iraq the potential to revitalize its BC-programme in a very short time. In order to return to the pre-Gulf War scale of its chemical and biological capacity, Iraq is dependent on the procurement of dual-use goods abroad. With the possible return of UN inspectors to Iraq, it is to be expected the WMD-programmes will be moved around and disguised.

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Afdeling Nucleaire Aangelegenheden en Non-Proliferatie

Postbus 20061
2500 EB DEN HAAG

Onderwerp
Nota Irak massavernietigingswapens

Geachte heer

Naar aanleiding van het verlopen van het Oil for Food-mandaat op 10 mei, zijn de Veiligheidsraad en UNMOVIC in New York opnieuw te rade gegaan over de exportbepalingen betreffende Irak. Dit heeft geresulteerd in een aangepast sanctieregime. Er zijn goede gronden om aan te nemen dat Irak nog altijd werkt aan zijn massavernietigingswapens en ballistische raketten. In dit verband bied ik u hierbij een nota aan over de status van deze programma's.

Er bestaan internationaal tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten breedgedeelde vermoedens dat Irak sinds het vertrek van UNSCOM misbruik heeft gemaakt van de afwezigheid van enige internationale controle ter plaatse. Gezien de gesignaleerde pogingen tot verwerving van proliferatie-relevante goederen, en gegeven de te verwachten verhullingspogingen bij hernieuwde VN-inspecties, is het van belang dat de exportregelingen met betrekking op Irak (via het Goods Review List-mechanisme) sluitend zijn en goed toegepast worden.

Wellicht ten overvloede wijs ik u er op dat dit stuk "Stg. Confidentieel" gerubriceerd is.

Hoogachtend,

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

Datum
6 mei 2002

Ons kenmerk
1839587/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen

T (070) 320 44 00
F (070) 320 07 33

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Nr. 1839590/01

**Status van de Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische
raketprogramma's**

Binnenlandse Veiligheidsdienst
Leidschendam, mei 2002

Status van de Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's

1. Introductie

Sinds het vertrek van de UNSCOM-inspecteurs in 1998 heeft de internationale gemeenschap geen goed zicht meer op de staat van de programma's voor massavernietigingswapens (MVW) in Irak (uitvoering van SCR 687). In december 1999 is een nieuw inspectieregime door de Verenigde Naties in het leven geroepen (UNMOVIC –via SCR 1284), maar Irak heeft tot nu toe geen inspecties toegestaan. Het door de VN geïnstalleerde video-monitoring systeem bij MVW-locaties is volledig door de Irakezen gedemonteerd. Er bestaan internationaal tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten breedgedeelde vermoedens dat Irak sindsdien gebruik heeft gemaakt van de afwezigheid van enige internationale controle, en ondanks een sanctieregime op bijna alles - behalve voedsel en medicijnen-, hard heeft gewerkt aan de wederopbouw van zijn MVW-programma's.

In deze nota zal worden getracht de stand van zaken rondom de inzichten tot de Iraakse MVW-programma's weer te geven. Voornamelijk zal worden teruggegrepen op wat bekend was tot aan het vertrek van de VN-inspecteurs, aangevuld met informatie uit eigen bron of van Westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten over de ontwikkelingen tussen 1998 en nu. Op basis hiervan worden tenslotte enkele inschattingen gemaakt over de huidige stand van zaken. Tenslotte zal ook kort op de mogelijke banden van Irak met Al Qa'ida worden ingegaan.

Recentelijk zijn weer gesprekken begonnen tussen de VN en Irak over mogelijke hervatting van de wapeninspecties. In anticipatie op de terugkeer van VN-inspecteurs is de verwachting dat met het 'kat-en-muis spelletje' van verplaatsing en verberging van wapenprogramma's aangevangen is. Met het verlopen van het Oil for Food-mandaat op 10 mei, zijn de Veiligheidsraad en UNMOVIC in New York opnieuw te rade gegaan over het sanctieregime. Per 30 mei 2002 zal de zgn. Goods Review List van kracht zijn, een aanvullende lijst van goederen die bepaalt wat Irak wel en niet mag invoeren. Het onder het VN-Secretariaat ressorterende Office of the Iraq Programme (OIP) zal, in samenspraak met experts van UNMOVIC en IAEA, toezien op de uitvoering hiervan. Gezien deze gesignaleerde pogingen tot verwerving van proliferatie-relevante goederen, en gegeven de te verwachten verhullingspogingen bij hernieuwde VN-inspecties, acht de BVD het van belang dat de exportregelingen met betrekking op Irak (via het Goods Review List-mechanisme) sluitend zijn en goed toegepast zullen worden.

2. Nucleaire programma

Er bestaan sterke vermoedens dat Irak zijn kernwapenprogramma na het vertrek van de IAEA-inspecteurs in 1998 heeft hervat, en dat slechts het ontbreken van splijtstof Irak zou kunnen verhinderen binnen enkele jaren over kernwapens te beschikken. Het IAEA heeft na 1991 alle bekende voorraden voor "weapons grade" splijtstof uit Irak verwijderd. Een deel van de oude nucleaire faciliteiten in Irak, met name de opslag van laagverrijkt en natuurlijk uranium in Al Tuwaitha, wordt nog jaarlijks door het IAEA gecontroleerd. Bij de inspectie in 2001 waren de voorraden nog intact. Dit biedt echter geen garantie dat Irak niet op andere locaties aan een kernwapen werkt en op enig gewenst moment alsnog uranium aan de voorraden zou onttrekken.

Volgens het IAEA is het Iraakse nucleaire programma grotendeels ontmanteld en niet functioneel,

maar is de benodigde technologische kennis nog aanwezig. Ook probeert Irak al sinds 1990 illegaal materiaal daarvoor te verwerven, waaronder onderdelen voor een ultracentrifugesysteem. Vermoed wordt dat Irak kopieën van de kernwapenplannen heeft achtergehouden. Het gaat daarbij om een implosie-fissiebom op basis van hoogverrijkt uranium. Irak beschikt voorzover bekend niet over hoogverrijkt uranium, maar bezit nog tenminste 1,7 ton laagverrijkt uranium en enkele honderden tonnen natuurlijk uranium. Deze voorraden zijn niet vernietigd omdat SCR 687 daartoe geen mandaat gaf. Bij IAEA-inspecties in 2000 en 2001 waren deze voorraden in elk geval nog aanwezig. Andere locaties zijn na 1998 niet meer geïnspecteerd

De implicatie hiervan is, dat Irak met de nog aanwezige kennis en technologie, en de aanwezige voorraden uranium, deels beschikt over de ingrediënten om het voor kernwapens benodigde hoogverrijkt uranium te produceren. Voorwaarde is wel dat het land erin slaagt de daartoe benodigde faciliteiten weer op te bouwen. De BVD en andere inlichtingen- en veiligheidsdiensten hebben aanwijzingen dat Irak onder andere een ultracentrifugesysteem probeert op te bouwen waarmee hoogverrijkt uranium kan worden geproduceerd. In dit verband werden door de BVD pogingen gesignaleerd om relevante dual-use goederen als koolstofwikkelmachines, meet- en regelapparatuur, metaalbewerkingsmachines, magneten, pompen en speciale buizen te bemachtigen. Wetenschappers en technici die in het verleden aan het kernwapenprogramma hebben gewerkt zouden in 1998, al enkele maanden vóór de uitwijzing van de VN-inspectieteams, zijn teruggeroepen naar hun posten voor hervatting van het programma. Dr. Khidhir Hamza, een Iraakse overloper die aan het Iraakse kernwapenprogramma had gewerkt, schat in dat Irak in 2005 al over drie tot vijf kernwapens zou kunnen beschikken. Westerse inlichtingendiensten bevestigen deze inschatting. Als Irak erin slaagt om hoogverrijkt uranium aan te kopen zou dat zelfs al eerder kunnen zijn. Alhoewel over dit laatste geruchten circuleren in de pers en inlichtingenkringen (een documentaire op de arabische televisiezender Al Jazira sprak van vermoedelijke aanschaf in voormalig Sovjetgebied), beschikt de BVD vooralsnog niet over concrete aanwijzingen dat Irak hiertoe pogingen heeft ondernomen.

Daarnaast is met enige regelmaat in de pers sprake van de mogelijkheid dat Saddam Hussein experimenteert met een zogenaamde 'vuile bom', waarbij een grote hoeveelheid radioactief materiaal door middel van zware conventionele explosies wordt verspreid en de schade vergelijkbaar zou kunnen zijn met de ontploffing van een kernreactor (Chernobyl-effecten). De BVD kan deze artikelen niet bevestigen.

Faciliteiten

Het centrum voor het Iraakse kernwapenprogramma lag in Al Atheer, waar vooral aan uranium en explosieven werd gewerkt. In Al Tuwaitha werd geëxperimenteerd met verschillende methoden om splijtstof te winnen (gascentrifuge, EMIS, en laser-isotopenscheiding, alsmede hot cells voor plutoniumwinning). Het land beschikt over één eigen uraniummijn, in Akashat. Het merendeel van de faciliteiten is na 1991 vernietigd of ontmanteld door UNSCOM en het IAEA. Irak bezat drie reactorprogramma's. Het eerste was Osiraq/Tammuz I met een 40MW lichtwaterreactor. Deze werd vernietigd door een Israëlisch bombardement in 1981. De tweede was de Isis/Tammuz II (800kW) lichtwaterreactor; deze werd vernietigd tijdens een coalitiebombardement in 1991. Ten derde beschikte Irak over een IRT-500 (5 MW) lichtwaterreactor. Deze werd beschadigd bij een coalitiebombardement in 1991.

3. Biologisch programma

Op het vlak van biologische wapens, bestaan vermoedens Irak zijn biotechnologische productiecapaciteit heeft wederopgebouwd. Ten tijde van de tweede Golfoorlog bezat Irak

duizenden liters aan antrax, botuline toxine, aflatoxine, en ricine en voor verspreiding hiervan raketkoppen, bommen en omgebouwde vliegtuigen met sproeitanks. UNSCOM schatte eind jaren negentig dat Irak waarschijnlijk over drie tot vier keer de opgegeven hoeveelheid biologische stoffen beschikte. Irak zal naar alle waarschijnlijkheid opnieuw biologische gifstoffen hebben ontwikkeld met de nog aanwezige kennis, materiaal en voorraden.

Agentia en verspreidingsmiddelen

UNSCOM heeft ontdekt dat Irak tenminste de volgende agentia op grote schaal heeft geproduceerd: botuline toxine (19000 liter), antrax (8500 liter), clostridium perfringens (340 liter), en ricine (10 liter). Onderzoek is o.a. uitgevoerd op aflatoxine, clostridium perfringens, ricine, tricothecene Mycotoxine, rotavirus, kameelpokkenvirus en waarschijnlijk ook de pokken. Niet geheel duidelijk is wat Irak met aflatoxine, een niet dodelijke toxine leidend tot leverkanker, van plan was.

UNSCOM-inspecteurs hebben bevestigd dat Irak bentonite gebruikt heeft in zijn BW-programma om de verspreiding van de agentia in de lucht te bevorderen. In eerste instantie werd gespeculeerd dat de recente antraxbrieven in de VS met hetzelfde bentonite behandeld zouden zijn. Benadrukt wordt dat er geen aanwijzingen zijn om de twee met elkaar in verband te brengen; het is echter een indicatie van de gevorderde status van het Iraakse BW-programma. Voor verspreiding van antrax, botuline en aflatoxine zijn raketkoppen (Al Husayn SCUDs), bommen, helikopters en vliegtuigen uitgerust met sproeitanks (MiG-21 en Mirages F-1) gevonden. Onbekend is of deze ooit zijn vernietigd. Bekend is dat Irak tot het eind van de jaren '90 onderzoek is blijven doen naar het gebruik van onbemande vliegtuigjes (UAVs), type L-29 afkomstig uit Tsjechië voor de verspreiding van B(C)W. Speciale experimenten zijn voor de Golfoorlog uitgevoerd met drop-tanks en sproeitanks, in het laatste geval met het vermogen om tot 2000 liter antrax te verspreiden. Het is onbekend of deze experimenten succesvol zijn geweest.

Gebaseerd op inschattingen van buitenlandse inlichtingendiensten, bestaat het vermoeden dat Irak nog altijd beschikt over grote hoeveelheden antrax, botuline toxine, clostridium perfringens, ricine, en aflatoxine. Dit betekent niet dat deze hoeveelheden nu nog inzetbaar zouden zijn. Een productiecapaciteit op laboratoriumschaal is nog aanwezig voor antrax, botuline toxine, tularemie en tyfus. Ook zou het nog beschikken over de benodigde groeimmedia (nodig voor het kweken van bacteriën); zo'n 3500 kg hiervan is niet te traceren waarvoor Baghdad geen adequate verklaring heeft. UNSCOM heeft derhalve het Iraakse BW-programma ook wel getypeerd als een *zwart gat*.

Faciliteiten

Ten tijde van de Golfoorlog beschikte Irak over een groot aantal locaties die bij het BW-programma betrokken waren, waaronder verschillende productiefaciliteiten. Deze waren te Muthanna (Sepp Institute), te Amiriyah (Serum and Vaccine Institute, ook recent weer opgetuigd met een grote koelcapaciteit), Al-Dawra Foot and Mouth Disease Institute (recent weer opgebouwd), en verder in Al-Hakim, Salman Pak Taji en Fudaliyah. Recentelijk zouden weer enkele BW-relevante fabrieken zijn opgebouwd, ogenschijnlijk voor civiele doeleinden. Een voorbeeld hiervan is de Al-Ramadi Milk Powder Factory welke na vernietiging in 1991 weer opgebouwd zou zijn. De Fallujah III Castor Oil Production Plant (onderdeel van het voormalige Al Muthanna State Establishment) wordt verdacht van het produceren van ricine, onder de dekmantel van productie van castorolie ten behoeve van remvloeistof. Een dekmantel, aangezien geen activiteiten worden waargenomen bij de nabij gelegen remvloeistoffabriek. Een andere zorgelijke, al langer gesignaleerde ontwikkeling is de Iraakse interesse in mobiele BW-productiecapaciteit. De conversie van civiele vaccinatie- en biopesticidenfabrieken naar een biologische wapeninfrastructuur kan in een tijdsbestek van enkele

weken tot enkele maanden plaatsvinden.

4. Chemisch programma

Irak heeft sinds 1991 onderdelen van zijn civiele chemische infrastructuur weer opgebouwd. Tot aan het geallieerde ingrijpen tijdens Operatie Desert Fox heeft Irak substantiële hoeveelheden van het zenuwgas sarin en tabun, VX en het traditionele mosterdgas geproduceerd. Dit laatste is ook daadwerkelijk gebruikt door Irak bijvoorbeeld bij het Koerdische plaatsje Halabjah, waar enkele honderden (dodelijke) slachtoffers vielen. Onbekend is of Irak momenteel ook daadwerkelijk weer met de productie van CW bezig is. Om de productie van chemische stoffen echter weer op het niveau van voor de Golfoorlog van 1991 te krijgen, heeft Irak wel goederen en kennis uit het buitenland nodig.

Agentia en verspreidingsmiddelen

Irak heeft toegegeven over genoeg voorlopers te hebben beschikt om 70 ton van het zenuwgas VX te produceren, o.a. choline, en fosfor pentasulfide. Veel onduidelijkheid bestond ten tijde van UNSCOM over de daadwerkelijke voorraad VX, met name over de door Irak geclaimde vernietigde hoeveelheid. Vast is komen te staan dat Irak de beschikking had over de technologie om een hoge kwaliteit VX te vervaardigen van een lange houdbaarheid en persistentie, mogelijk zelfs in binaire vorm. Naast VX heeft Irak ook enkele honderden tonnen van sarin en mosterdgas geproduceerd. Ook hier geldt dat vele tonnen aan waarschijnlijke voorraden niet meer te traceren zijn. Ingeschat wordt dat Irak momenteel nog ongeveer honderd ton aan agentia bezit, waaronder tientallen tonnen aan VX.

Ook voor het chemische programma geldt dat raketkoppen (SCUDs) en bommen gevuld met chemische agentia en sproeivliegtuigen uitgerust met sproeitanks zijn aangetroffen -en vervolgens vernietigd. Irak doet onderzoek naar het gebruik van onbemande vliegtuigjes (UAVs), welke onder de Goods Review List vallen.

Volgens onbevestigde informatie van de BVD heeft Irak tussen 1996-1998 VX in Rusland ingekocht. De VX werd vervolgens geïntegreerd in aangepaste raketkoppen. In een geheime fabriek werden Ababil-50 (Joegoslavische) en Luna (Russische) raketten gevuld met VX-granaten. De Ababil-50 raketten hebben een bereik van 50 kilometer en komen in de lucht tot ontsteking. De verspreiding van het gas is hierdoor groot, wat wordt versterkt door de aanwezigheid van parachutes. Elke Ababil-50 is gevuld met ongeveer 22 kg VX. De Luna bevat ongeveer 30 kg VX en heeft een bereik van 70 kilometer. In de Luna zit geen parachute maar heeft een ontsteking die bij aanraking met de grond ontploft.

Faciliteiten

Ten tijde van de Golfoorlog had Irak de beschikking over verschillende als pesticidenfabriek verhuide productiefaciliteiten, o.a. bij Muthanna, Salman Pak, Samara, en Habbiniyah. De BVD heeft informatie dat enkele van deze faciliteiten zijn wederopgebouwd en worden aangewend voor industrieel en commercieel gebruik. De productiecapaciteit van deze faciliteiten overstijgt echter wat gebruikelijk is voor civiele toepassingen, concluderen buitenlandse inlichtingendiensten. Ook wordt dual-use apparatuur geïnstalleerd of gerepareerd binnen deze faciliteiten, o.a. bij Fallujah. De Fallujah-fabriek was onderdeel van het Muthanna Establishment, betrokken bij de productie van chlorine en andere CW-voorlopers. Er zijn aanwijzingen dat sleutelposities binnen deze fabrieken worden ingenomen door personeel uit de voormalige CW-programma's. Irak poogt, buiten het VN-embargo om, diverse dual-use goederen aan te schaffen die kunnen worden omgebouwd voor MVW-doeleinden. Met de voorraden voorlopers die buiten het bereik van UNSCOM zijn gehouden,

zou Irak slechts enkele weken nodig hebben voor productie van (een kleine hoeveelheid) masterdgas, en enkele maanden voor zenuwgas.

5. Ballistisch raketprogramma

Voor de Golfoorlog beschikte Irak over een uitgebreid aantal overbrengingsmiddelen waaronder honderden SCUD-raketten (met een minimum aantal van 819), geleverd door de toenmalige Sovjet-Unie. Daarnaast bestonden er verlengde SCUD-varianten met een bereik van 650 km, de Al Hussein, voorzien van chemische raketkoppen. Biologische raketkoppen voor de Al Hussein waren in ontwikkeling. De raketten stonden verspreid over het land opgesteld, en op drie vaste locaties in het noorden, westen en zuiden van Irak. Bovendien was Irak bezig met plannen voor de ontwikkeling van Al Abbas raketten, een verlengde versie van de Al Hussein, die met een bereik van 950 km doelen in Iran, de Perzische Golf, Israël, Turkije en Cyprus zouden kunnen behalen. Irak was ook verwickeld in de ontwikkeling van de Tamuz, een door vloeibare brandstof aangedreven raket, met een bereik van meer dan 2000 km, en een vaste brandstof raket met een vergelijkbaar bereik. Tenminste een van de twee ontwerpen zou uiteindelijk moeten beschikken over een kernkop.

Hoewel UNSCOM erin is geslaagd veel van het raketvermogen van Irak te vernietigen, beschikt Irak nog steeds over een beperkt aantal SRBM's¹ (SCUD-varianten), lanceerinrichtingen, en raketkoppen voor de verspreiding van biologische en chemische agentia. Daarnaast beschikt Irak nog steeds over relevante technologie en significante capaciteit voor de productie van ballistische raketten.

Zoals toegestaan door UNSCR 687 is Irak doende met de ontwikkeling van twee korte afstand raketprogramma's met een maximum bereik van 150 km, de Al Samoud (vloeibare brandstof) en de Ababil-100 (vaste brandstof). Hiermee is Irak in staat doelen in Koeweit en Iran te raken, alhoewel met een twijfelachtige nauwkeurigheid. Het door de VN toegestane produceren en testen van SRBM's houdt feitelijk in dat Irak "legaal" door kan blijven gaan met zijn verdere inspanningen gericht op raketontwikkeling.

Het Al Samoud-programma stelt Bagdad in staat om technologische vernieuwingen en een infrastructuur te ontwikkelen die toegepast zouden kunnen in een langere afstandraketprogramma. Hierbij kan gedacht worden aan de hervatting van het Al Hussein vaste brandstof raketprogramma (bereik van 650 km), waarvan Irak er vermoedelijk nog 10 tot 20 heeft overgehouden. De ontwikkeling van de Al Samoud is waarschijnlijk bijna voltooid, waarna het reeds op korte termijn in beperkte productie genomen kan worden. Dit wordt mede gestaafd door de verschijning van vier Al Samoud 'transporter-erector-launchers' (TELS) tijdens de Al Aqsa Cal Parade op 31 december 2000. Het is waarschijnlijk dat de Al Samoud de toegestane 150 km-grens kan overschrijden tot ongeveer 180 km.

Nu de ontwikkeling van een vloeibare brandstof SRBM zich in een gevorderd stadium bevindt, bestaat de mogelijkheid dat de ontwikkeling van het vaste brandstof raketprogramma, waaronder de Ababil-100 SRBM, meer prioriteit krijgt. Personeel dat voor de Golfoorlog betrokken was bij de Condor II/Badr-2000 raket (vaste brandstof raket met een bereik van 750 km die door UNSCOM is vernietigd), is nu werkzaam bij het Ababil-100 programma. Als de economische sancties tegen Irak worden opgeheven, zal Bagdad de inspanningen op dit programma waarschijnlijk ombuigen naar de langere afstand raketsystemen. Hiermee zullen de pogingen van Irak om raketgerelateerde

---

¹ SRBM: Short Range Ballistic Missile: korte afstand ballistische raket

items uit het buitenland te verkrijgen toenemen, ongeacht de aanwezigheid van UNMOVIC en de bestaande restricties op langere afstand ballistische raketprogramma's.

Bij de heropbouw van zijn ballistisch raketprogramma tracht Irak volgens de BVD en buitenlandse inlichtingendiensten de volgende behoeften te verwerven: onderdelen voor geavanceerde raketbesturingssystemen, zoals accelerometers en gyroscopen, raketmotoronderdelen, bijzondere metalen, speciale werktuigmachines, en hightech industriële ovens.

6. Verwervingsmethodiek

De door Irak gevolgde methodiek ter verwerving van benodigde goederen voor de verschillende wapenprogramma's valt als volgt te omschrijven. Irak gebruikt verschillende kleine import-export maatschappijen als logistieke tussenpersonen, gevestigd in verschillende landen van te verkrijgen goederen en kennis. Een grote rol is hierbij weggelegd voor de Iraakse geheime dienst, de Mukhabarat. De tussenpersonen proberen contacten te leggen met relevante (westerse) zakenlieden. Als formele opdrachtgever voor de transactie fungeren een aantal dekmantelbedrijven die de goederen doorsluizen richting Irak. Het gaat hier dan om Iraakse bedrijven in Syrië en Jordanië. In Jordanië zijn Amman en Aqaba zijn belangrijke doorvoerplaatsen. Zowel Syrië als Jordanië hebben ook verschillende vrijhandelsovereenkomsten met Irak gesloten.

Deze gevolgde modus operandi is ook in Nederland opgevallen, waar bedrijven zijn benaderd door front-bedrijven uit Jordanië en Syrië.

Tot nu toe hebben deze pogingen betrekking op het nucleaire- en het raketprogramma. Zoals opgemerkt, werkt Irak waarschijnlijk ten behoeve van zijn kernwapenprogramma onder meer aan de bouw van een ultracentrifugesysteem voor de verrijking van uranium. In dit verband werden pogingen gesignaleerd om relevante dual-use goederen als koolstofwikkelmachines, meet- en regelapparatuur, metaalbewerkingsmachines, magneten, pompen en speciale buizen te bemachtigen.

Proliferatie

In het verleden zijn er onbevestigde berichten geweest dat Irak onderdelen van zijn wapenprogramma naar buurlanden zou hebben gestuurd. De BVD heeft geen aanwijzingen hiervoor, noch dat Irak terroristische groeperingen onderdelen zou verschaffen van zijn massavernietigingsprogramma en/of ballistische raketten. Ook zijn er geen aanwijzingen over mogelijke banden tussen Irak en het terroristische Al Qa'ida netwerk.

Conclusie

In de afwezigheid van enige internationale toezicht, is alleen beperkte informatie beschikbaar over de precieze staat van het massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma van Irak. Irak zou met de nog aanwezige voorraden uranium vrij snel opnieuw het voor kernwapens benodigde hoogverrijkt uranium kunnen produceren, indien het land erin slaagt de daartoe benodigde faciliteiten weer op te bouwen. De BVD en Westerse inlichtingendiensten hebben aanwijzingen dat

Irak inderdaad probeert onder andere een ultracentrifugesysteem voor de productie van hoogverrijkt uranium op te bouwen. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat de civiele infrastructuur op biologisch en chemisch vlak weer is opgebouwd. Gegeven de nog aanwezige expertise en onverklaarde voorraden, is er een potentieel om het BC-programma binnen een korte tijd te herstarten. Irak beschikt nog steeds over de technologie en capaciteit ten behoeve van zijn korte afstand ballistisch raketprogramma, tot een bereik van 150 km. Daarnaast zijn er duidelijke aanwijzingen van research- en developmentactiviteiten ten behoeve van langere afstand raketprogramma's. Om tot een heropbouw van de chemische, biologische en raketcapaciteit te komen, is Irak echter afhankelijk van de verwerving van goederen voor tweëerlei gebruik in het buitenland.

Verwervingactiviteiten van dual-use goederen in Nederland hebben tot nu toe betrekking op het nucleaire- en het raketprogramma. Gezien deze gesignaleerde pogingen tot verwerving van proliferatie-relevante goederen, en gegeven de te verwachten verhullingspogingen bij hernieuwde VN-inspecties, is het van belang dat de exportregelingen met betrekking op Irak (via het Goods Review List-mechanisme) sluitend zijn en goed toegepast worden.

1054795

AUSTRALIA GROUP

Australia Group Doc.
AG/May02/InfEx/NL/7

The status of the Iraqi Biological and Chemical Weapons (BCW) programme

1. Introduction

Since the departure of the UNSCOM-inspectors in 1998, the international community has a limited capability to monitor the state of Iraq's weapons of mass destruction programme (WMD). In December 1999, a new inspection regime has been set up by the United Nations, the UN Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC); however Iraq has not agreed to any inspection since. The automated video-monitoring system installed by the UN at WMD-locations has been completely taken apart by the Iraqis. In other words, to a large extent no eyes and ears are left. Widely held suspicions exist throughout the international intelligence and security community that Iraq has taken advantage of the absence of international verification, and rebuilt—despite a trade-embargo on anything but food and medicines, elements of its WMD-programme. Recently, talks between the UN and Iraq have started about continuation of weapons-inspections. In anticipation of the return of UN inspectors, there are indications the "cat-and-mouse"-game of moving and hiding weaponsprogrammes has recommenced. As of 30 May 2002 the Goods Review List is in implementation, an expanded list of goods and procedures which has become part of a revised import/export controlling mechanism in relation to Iraq.

2. Biological programme

In the area of biological weapons, suspicions exist of a reinitiated BW production capacity and infrastructure. UNSCOM estimated in the late 1990's that Iraq probably possessed three to four times as much biological agents than it had admitted and declared. Iraq will most probably have developed biological agents with the remnants of the available know-how, equipment and supplies it managed to hide.

Agents and dispersal means

UNSCOM has discovered that Iraq produced on a large scale at least the following agents: botulinum toxin, anthrax, clostridium perfringens, and ricin. Research has been carried out on aflatoxin, clostridium perfringens, ricin, mycotoxins, anti-wheat fungus, rotavirus, the camelpox virus and probably also the smallpox. During inspections in 1995 vials were found labeled "smallpox" and "smallpox vaccine", as well as a freeze-drier labeled "smallpox machine". At least three agents - anthrax, botulinum toxin, and aflatoxin - have actually been *weaponised* in warheads and bombs. It is not completely clear what Iraq's intentions were with regard to the research into and weaponisation of aflatoxin, normally a non-lethal toxin resulting in possible liver cancer.

UNSCOM-inspectors have confirmed that Iraq used *bentonite* in its BW-programme to increase the dispersal of agents in the air, which demonstrates the advanced nature of the Iraqi BW-effort. For dispersal, warheads (Al Husayn SCUDs), bombs and helicopters/planes equipped with spraytanks were available. It is not known whether these means of delivery have all been destroyed. There are indication Iraq continues the development of its unmanned aerial vehicle (UAVs), type L-29

originally from the Czech Republic, for the delivery of BCW.

It is suspected that Iraq still possesses significant quantities of anthrax, botulinum toxin, clostridium perfringens, ricin toxin, and aflatoxin. A laboratory-scale production capacity is likely to be present for anthrax, botulinum toxin, tularemia and typhus. Also the necessary amounts of growthmedia (necessary for the cultivation of the bacteria) is not accounted for in the Iraqi declarations. In general, UNSCOM has typified the Iraqi BW-programme as a *black hole*.

Facilities

During the Gulf War Iraq possessed a large number of facilities involved in the BW-programme, of which several production facilities. Those were at Muthanna (the Sepp Institute), Amaria (Amiriyah Serum and Vaccine Institute), Al-Dawra Foot and Mouth Disease Institute, at Al-Hakim, Salman Pak Taji and Fudaliyah. Several facilities have been completely destroyed during the war. Recently, some BW-relevant plants have been rebuilt, apparently for civilian purposes. For example, according to our information, the Al-Ramadi Milk Powder Factory -after destruction in 1991- has been completely rebuilt. Another (development of) concern is the apparent Iraqi interest in a mobile BW-production capability. It is estimated that conversion of the vaccine- and biopesticides plants, and therefore the rebuilding of Iraq's biological weapons infrastructure can take place in short time.

Chemical programme

Since the Gulf War Iraq has rebuilt part of its chemical production infrastructure. In the past this has resulted in substantial amounts of the nerve agents sarin, tabun, probably VX, and the traditional mustard gas -which actually has been used at the Kurdish town of Halabjah for example. In order to revive the production of chemical agents to the level before Operation Desert Storm, Iraq requires goods and know-how from other countries. There are no indications however, that these goods have been purchased in the Netherlands.

Agents and dispersal means

Iraq admitted to have possessed enough precursors for the production of 70 tonnes of VX. Precursors found were choline, phosphorous pentasulfide en di-isopropylamine. A lot of uncertainty existed during the UNSCOM period about the actual amount of VX, which Iraq denied to have possessed until 1995, and specifically about the amount Iraq claims to have destroyed. Technology was available for a high quality of VX resulting in a high persistency of the agent. Next to VX, Iraq produced a few hundred tonnes of sarin and mustard gas. Again, large amounts of the probable stock have not been traced and accounted for by the Iraqis in their declarations to the UN. It is estimated that Iraq still possesses some hundred tonnes of chemical agents, of which tens of tonnes of VX. For delivery of the chemical agents, warheads and bombs filled with these agents have been found, as well as sprayplanes equipped with spraytanks.

According to our information Iraq may have bought VX in Russia between 1996-1998, which was imported via a third country. The VX was integrated into modified warheads. In a secret plant Ababil-50 (Yugoslavian) and 20 Luna-M (Russian) missiles were filled with VX. The Ababil-50 missiles have a reach of 50 kilometer and are detonated in the air. The aerial dispersal of the gas is therefore increased (and further facilitated by the presence of parachutes inside the missile). Each Ababil-50 was filled with around 22 kg of VX. The Luna contains more gas (about 30 kg VX), and has a reach of 70 kilometer. There is no parachute inside the Luna, the detonation takes place after collision on the ground.

Facilities

During the Gulf War Iraq had several production facilities under the disguise of pesticide plants, such as at Muthanna, Salman Pak, Samara, en Habbiniyah. There are strong suspicions that many of these facilities have been rebuilt, and are applied for the CW-programme under disguise of industrial/commercial purposes. First of all, the production capacity of these facilities significantly exceeds what would be common for civilian purposes. Secondly, dual-use equipment is being installed and/or repaired in the facilities, like for example at Fallujah. The Fallujah plants were part of the Muthanna Establishment, involved in the production of chlorine and other CW-precursors. There are indications that key positions are taken by personnel from the former CW-programme. With the existing stocks it managed to keep away from UNSCOM, Iraq would probably only need a few weeks for the production of (small amounts of) mustard gas, and a few months for nerve agents.

Methods of procurement

The method of procurement employed by Iraq, as observed by the Netherlands, can be described as follows. The Iraqi secret service, the Mukhabarat, uses several small import-export companies as (logistical) intermediary for their procurement activities. These companies are based in a number of countries from which goods and know-how are desired. The intermediaries will attempt to approach targeted businessmen in order for a deal to be brokered. Several front-companies formally commission the deal, and divert the goods to Iraq. These Iraqi front-companies are largely based in Jordan and Syria. Amman and Aqaba are important transit cities.

Next to the diversionary routes, direct trade takes place between the UAE, Egypt, Ukraine, Russia, Azerbaijan, Yugoslavia and Iraq.

The modus operandi described has been noticed in the Netherlands, where firms have been approached by front-companies based in Jordan and Syria.

Conclusion

In the absence of any international monitoring, only limited information is available as to the exact state of the biological and chemical weapons programme of Iraq. There are indications that the commercial infrastructure is being rebuilt. Given the expertise still available and stocks unaccounted for, Iraq probably has the potential to revitalize its BC-programme in a very short time. In order to return to the pre-Gulf War scale of its chemical and biological capacity, Iraq is dependent on the procurement of dual-use goods abroad. With the possible return of UN inspectors to Iraq, it is to be expected that WMD-programmes will be moved around and disguised. In light of the developments observed, it remains of importance that the new controlling mechanism through the Goods Review List will be sealed tight so as to counter the acquisition of proliferation-related goods.